

curier

economic legislativ

Reglementări noi

Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor

În Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului la Congresul al XII-lea, cu privire la lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, se precizează :

„O deosebită atenție se va acorda îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurându-se norma tehnică a consumurilor materiale și energetice, extinderea tipizării produselor, desfășurarea ritmică a cooperării în producție, dimensionarea corespunzătoare a stocurilor, gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, organizarea recuperării și refolosirii integrale a acestora. Prin recuperare trebuie să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase și fire textile, uleiuri minerale și altele, punându-se capăt cu desăvârșire oricărei risipe“.

În asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a producției, recuperarea și utilizarea integrală a resurselor materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și de consum, recondiționarea și refolosirea pieselor, a subsansamblelor și produselor, utilizarea rațională și circulația optimizată a ambalajelor, constituie resurse importante, menite a contribui la economisirea resurselor materiale noi, la diminuarea eforturilor valutare ale țării, la creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate.

Îndeplinirea sarcinii rezultate din Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, face necesară, pe lângă valorificarea intensivă a resurselor materiale, asigurarea prin plan a recuperării și introducerii în circuitul economic a tuturor materiilor prime vechi, a ambalajelor, materialelor și produselor refolosibile, recondiționarea pieselor, subsansamblelor și produselor scoase din uz, organizarea unitară pe baze economice a acestor activități și atragerea întregii populații în acțiunea de recuperare a materiilor prime vechi și materialelor refolosibile.

Astfel, reglementarea unitară pe economie, a tuturor acestor activități s-a concretizat în Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979, privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, publicat în Buletinul Oficial al R.S.R. nr. 1 din 3 ianuarie 1980.

1. Prin decretul Consiliului de Stat, pornindu-se de la importanța pe care o reprezintă pentru economia noastră, în etapa actuală, lărgirea continuă a bazei interne de materii prime, sint reglementate principiile, obligațiile și modalitățile de realizare a activităților de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile, precum și cele privind utilizarea și circulația ambalajelor.

Unităților socialiste le revine în primul rând obligația de a asigura utilizarea rațională și eficientă a tuturor materiilor prime și materialelor alocate prin plan, în scopul obținerii unui înalt grad de utilizare a acestora și reducerii maxime a pierderilor, rebuturilor și materialelor care nu se mai pot utiliza în procesele de producție proprii. Totodată, unitățile socialiste au obligația recuperării integrale și valorificării tuturor materiilor prime vechi, materialelor, a pieselor și subsansamblelor recondiționabile și a celorlalte resurse refolosibile.

De asemenea, o importantă îndatorire ce revine tuturor cetățenilor constă în a preda spre achiziție sau colectare, orice materiale refolosibile, bunuri uzate de folosință îndelungată și bunuri de uz personal pe care nu le mai utilizează.

Prin decret se stabilește că resursele materiale ce trebuie recuperate și valorificate sint :

— materiile prime vechi și unele resurse materiale primare ;

— materialele refolosibile care se utilizează ca atare sau prin prelucrări simple ;

— piesele și subsansamblele rezultate în urma dezmembrării mașinilor, utilajelor, instalațiilor, altor fonduri fixe și a bunurilor de folosință îndelungată de la populație, refolosibile ca atare sau prin recondiționare, precum și orice alte produse care pot fi recondiționate ;

— bunurile de folosință îndelungată și cele de uz personal uzate, care după folosire se valorifică prin reparare sau recondiționare ;

— apele industriale uzate, pulberile, haldele, zgurile, iazurile miniere, resturile menajere și stradale și alte materiale refolosibile.

În mod deosebit trebuie reținut că, pe lângă obligația ce revine unităților socialiste cu privire la asigurarea unei evidențe stricte a materiilor prime, materialelor și produselor refolosibile vechi, le este interzisă distrugerea sau degradarea produselor refolosibile, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

O deosebită importanță o prezintă reglementarea conform căreia livrarea materiilor prime, materialelor, pieselor și produselor noi, în baza contractelor încheiate, se va face numai pe măsura îndeplinirii de către beneficiar a obligației de recuperare a resurselor materiale refolosibile, rezultată din plan sau din normele și normativele de recuperare și recondiționare stabilite de M.A.C.F.

Activitatea de gospodărire și valorificare a resurselor materiale refolosibile, de predare, preluare și sortare a acestora trebuie să respecte următoarele reguli de bază :

— unitățile în care rezultă resurse materiale refolosibile sint obligate să asigure utilizarea într-o proporție cât mai mare a acestora, în cadrul propriei activități, prin introducerea și dezvoltarea unor tehnologii adecvate, în scopul satisfacerii nevoilor proprii, economisirii forței de muncă, reducerii consumurilor energetice ;

— cantitățile ce nu pot fi reutilizate în unitatea în care rezultă vor fi livrate, potrivit prevederilor de plan, direct unităților cărora le-au fost repartizate spre valorificare și consum ;

— resursele materiale refolosibile, recuperate de la populație, instituții, organizații cooperatiste și obștești, precum și cele ce rezulta în cantități nevagonabile din unitățile economice productive, vor fi predate întreprinderilor județene de recuperare și valorificare.

2. Unitățile socialiste își vor asigura și desfășura întreaga activitate de colectare, recuperare, pregătire, recondiționare, reutilizare și valorificare a materiilor prime vechi, a celorlalte materiale, piese, subansamble și produse refolosibile, pe baza principiului autogestiei economico-financiare, în care scop sînt obligate:

— să folosească în cît mai mare măsură resursele materiale recuperabile, rezultate din procesele de fabricație, în propria unitate;

— să asigure valorificarea în cît mai mare măsură, direct sau cu prelucrări simple, a resurselor materiale refolosibile, eliminându-se astfel cnețuile legate de reintroducerea lor în circuitul economic prin operații tehnologice primare;

— să livreze direct către consumatori cantitățile prevăzute a fi predate, cu respectarea întocmai a relațiilor de transport optimizate;

— să utilizeze în activitatea de prelucrare și preparare a materiilor prime vechi, a materialelor refolosibile, precum și la recondiționarea pieselor, subansamblelor și altor produse, procedee tehnologice cu randamente ridicate și care conduc la cnețuile minime;

— să introducă tehnologii noi de prelucrare, care să asigure extragerea maximă a substanțelor utile din materiile prime vechi, materialele și produsele refolosibile, precum și valorificarea superioară a acestor resurse;

— să ia măsuri de raționalizare a numărului de personal încadrat în activitățile de stringere, predare, prelucrare, sortare, pregătire, gospodărire și valorificare a resurselor materiale refolosibile, prin organizarea corespunzătoare a proceselor tehnologice și a muncii.

Prețurile resurselor materiale refolosibile se vor forma, în condițiile prevăzute de lege, cu respectarea următoarelor principii:

— prețul de livrare a resursei materiale refolosibile trebuie să fie mai mic decît cel al materiei prime, materialului sau produsului nou corespunzător;

— diferențierea prețurilor de livrare a resurselor materiale refolosibile, în funcție de calitatea și valoarea de întrebuințare a acestora, ținindu-se seama de norma de refolosire sau de recondiționare;

— acoperirea costurilor normate ale unităților care predau, colectează și valorifică resursele materiale refolosibile și asigurarea unui beneficiu corespunzător.

3. Constituirea resurselor de materii prime, materiale și produse refolosibile, rezultate din procesele de producție și de consum, precum și modul de valorificare a acestora se vor prevedea în planul unic de dezvoltare economico-socială.

În balanțele materiale se vor include distinct, ca resurse, cantitățile de materii prime, materiale și produse recuperabile, utilizabile ca atare sau prin prelucrare ori recondiționare, precum și repartizarea acestora pentru valorificare și consum.

În consecință, livrarea resurselor materiale refolosibile sau consumul acestora se fac numai pe bază de repartiții, emise de coordonatorii de balanțe, în conformitate cu balanțele materiale aprobate și prevederile de plan.

Vor fi planificate și repartizate toate resursele materiale care:

- a. — se utilizează de către unitățile în care rezultă;
- b. — se livrează spre refolosire direct altor unități economice;
- c. — se colectează și se livrează prin unitățile specializate de recuperare și valorificare.

Pentru resursele materiale refolosibile prevăzute la lit. b) și c) livrarea se efectuează prin contracte economice, încheiate potrivit legii.

Folosirea cu randament maxim a mijloacelor materiale de care dispun unitățile socialiste se vor evidenția în bilanțurile materiale.

Bilanțurile materiale se elaborează anual, concomitent cu elaborarea lucrărilor de fundamentare a planului și trebuie să cuprindă cantitățile de materii prime și materiale ce urmează să fie introduse în procesele de fabricație, cele ce se vor regăsi în produsele fabricate, precum și cantitățile și structura resurselor materiale recuperabile.

4. Pentru clarificarea conținutului noțiunilor de materii prime vechi, materiale refolosibile, pieselor, subansamblelor, repere, prin decret se precizează:

— materiile prime vechi, rezultate din procesele de consum industriale, agricole, din activități de construcții, transporturi, prestări de servicii și alte domenii de activitate, precum și cele din consumul populației, cuprind în principal:

— materiale metalice și nemetalice rezultate din dezmembrări de utilaje și care nu pot fi refolosite ca atare, urmînd a fi supuse reprecucrării;

— materiile prime rezultate din destrămarea, tocarea, măruntirea de materiale textile, din pielărie, rămășițe de lemn și altele asemenea, care nu mai pot fi refolosite ca atare;

— cioburile de sticlă, porțelan, faianță și altele rezultate din producție și consum;

— masele plastice și obiectele din cauciuc uzate, anvelopele nereșapabile, hirtia și cartoanele utilizate, uleiul mineral uzat;

— cantitățile rămase în urma proceselor tehnologice aplicate și care nu mai pot fi folosite decît ca materie primă;

— materiile prime vechi recuperate din sortarea reziduurilor menajere și stradale și cele colectate de la populație.

Unitățile la care rezultă, cele care colectează ori valorifică materii prime vechi, sînt obligate să asigure sortarea acestora pe tipuri și calități, pregătirea lor corespunzătoare pentru refolosire, prin compactare, balotare, spălare și dezinfectare.

Materialele refolosibile sînt cele care se pot utiliza ca atare sau prin prelucrări simple, cum sînt:

— ștraifuri, capete metalice, resturi de profile metalice, tablă, țevi, cherestea de mici dimensiuni, solduri textile și altele rezultate din procesele de debitare, croire, prelucrare sau alte procedee de fabricație;

— conductori și cabluri electrice, aparataj, tablă și alte materiale rezultate din dezmembrarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, bunurilor de folosință îndelungată;

— materiale de zidărie, tîmplărie, materiale lemnoase, țevi, radiatoare, cabluri electrice, sobe, țigle, tablă zincată și altele asemenea, rezultate din demolarea, potrivit legii, a construcțiilor și care vor fi prevăzute în documentațiile privind demolarea.

Aprovizionarea tehnico-materială a unităților cooperativei meșteșugărești, a industriei mici și a altor unități care consumă materiale pentru întreținere și reparații va fi asigurată cu prioritate din resursele de materiale refolosibile, în cadrul cotelor stabilite prin plan.

Mașinile, utilajele, instalațiile care se casează, potrivit legii, vor fi dezmembrate, asigurîndu-se recuperarea și reutilizarea reperelor, pieselor, subansamblelor și materialelor componente recondiționabile, cum sînt în principal:

— piese mobile și fixe, pompe, motoare, aparataj, armături industriale, tablă, profile, țevi și altele asemenea din utilajele și instalațiile tehnologice de toate categoriile;

— țevi, tablă, arzătoare, injectoare, grătare, aparate de măsură și control și automatizare și alte componente de cazane și instalații de ardere;

— reductoare, motoare, axe, pinioane, batiuri, capete de acționare, panouri electrice și alte componente ale mașinilor-unelte de toate categoriile;

— motoare sau părți de motor, cutii de viteză, punți, radiatoare de apă, demaroare și generatoare de curent, transmisii, jenți, boghiuri, elice, elemente de șasiu și de caroserie, conductori electrici, aparataj de bord și altele, rezultate din dezmembrarea tuturor categoriilor de mijloace de transport;

— subansamble, elemente de acționare și de transmisie, piese și repere, obținute de la mașini agricole și tractoare.

Ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile sînt obligate să organizeze, potrivit legii, activitățile necesare pentru recuperarea și recondiționarea, în unitățile deținătoare ale fondurilor fixe supuse casării și dezmembrării sau, după caz, în unități industriale specializate de reparații și de recondiționare.

Bunurile de folosință îndelungată defecte și cele de uz personal uzate, ce se vor achiziționa de la populație și care sînt recondiționabile, se vor repara de către unitățile co-operatiste, specializate pe profil, astfel :

— receptoare de radio, televizoare, magnetofone, case-tofoane, picupuri ; alte aparate electrice de uz casnic ; mobilier ; îmbrăcăminte ; încălțăminte ; alte bunuri de uz personal sau de folosință îndelungată.

După recondiționare, bunurile reparate vor fi reintroduse în circuitul comercial, potrivit legii.

Valorificarea reziduurilor menajere și stradale se va face prin :

— colectarea acestora de către unitățile de gospodărie comunală din fiecare localitate urbană ;

— sortarea reziduurilor prin tehnologii adecvate, în scopul recuperării metalelor, maselor plastice, hîrtilor și cartoanelor, cioburilor de sticlă, resturilor de lemn și textile, substanțelor organice și altele ;

— predarea materialelor sortate în scopul valorificării complexe a acestora.

5. Cît privește utilizarea și circulația ambalajelor, prin noua reglementare se stabilește în principiu că ambalarea mărfurilor se face în funcție de specificul fiecărei categorii de marfă, care să permită aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, precum și că introducerea în circuitul economic a oricăror categorii de ambalaje se poate face numai cu respectarea normelor de tipizare aprobate potrivit legii.

Ambalajele pentru circulația mărfurilor — lăzi, nave, butoaie, sticle, borcane și altele asemenea, care se întrebuințează repetat, constituie, potrivit legii, mijloace de transport și sînt supuse regulilor de utilizare și circulație stabilite prin normele și normativele prevăzute de lege.

În cadrul duratei normate de serviciu — ce se va stabili pentru fiecare tip de ambalaj de transport — unităților socialiste le revine obligația să asigure relația cît mai rapidă a ambalajelor cu respectarea normativului privind numărul minim de cicluri ce trebuie efectuat de fiecare tip de ambalaj. Normativele privind duratele de serviciu și numărul minim de cicluri de utilizare a ambalajelor se elaborează de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și se aprobă potrivit legii.

Trebuie reținută reglementarea conform căreia legea interzice scoaterea din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea duratei de serviciu și a ciclurilor de utilizare normate.

Asigurarea cu ambalaje a unităților producătoare și de desfacere se face pe bază de repartiții și contracte încheiate potrivit legii. Stocurile de ambalaje la aceste unități vor fi dimensionate la strictul necesar, ținîndu-se seama de rulajul și natura mărfurilor, precum și de duratele de serviciu și ciclurile de utilizare stabilite.

Dotarea cu ambalaje noi a unităților socialiste se face numai după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate a ambalajelor aflate în folosință.

Buna gospodărire, întreținerea și repararea ambalajelor este o sarcină a unităților socialiste deținătoare.

Unitățile socialiste sînt obligate ca, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate ale ambalajelor, să ia următoarele măsuri :

— să utilizeze în continuare ambalajele care sînt în stare de funcționalitate ; economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normate a ambalajelor vor constitui unul din criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora ;

— să repare, în vederea refolosirii, ambalajele deteriorate care, după îndeplinirea duratei de serviciu și a nu-

mărului de cicluri de utilizare normate, pot fi folosite în continuare ;

— să valorifice, ca materii prime vechi, în condițiile prezentului decret, ambalajele deteriorate cu durata totală de serviciu îndeplinită și care nu mai pot fi reparate.

Regulile de bază stabilite de lege, privind circulația ambalajelor, trebuie să asigure eliminarea verigilor intermediare astfel :

— mărfurile destinate fondului pieței, ambalate de producător, circulă direct de la unitatea producătoare la magazinul de desfacere cu amănuntul, iar restituirea ambalajelor se face către unitatea producătoare cu mijloace de transport utilizate pentru aducerea mărfurilor ;

— mărfurile livrate în vrac, containere, cisterne, butoaie, lăzi, vagoane și alte asemenea mijloace circulă direct de la producător la magazinele de desfacere sau la depozitele din centrele de consum. Depozitele sînt obligate să asigure sortarea, împărțirea în loturi, îmbutelierea, preambalarea și celelalte operațiuni prealabile livrării către beneficiar.

Ambalajele de transport se restituie producătorului de către depozit și respectiv depozitului de către beneficiar, cu mijloacele de transport cu care a fost adusă marfa ;

— pentru mărfurile ambalate care se livrează între unități producătoare, ambalajele se restituie de către unitatea beneficiară direct unității furnizoare.

Unitățile beneficiare sînt obligate să livreze în termen ambalajele către unitățile furnizoare de marfă, iar acestea sînt obligate să primească integral ambalajele de la unitățile beneficiare, în conformitate cu repartițiile emise și contractele încheiate potrivit legii.

Pentru recuperarea ambalajelor de la cumpărători se stabilește că cetățenii care cumpără din unitățile de desfacere cu amănuntul mărfuri ambalate în sticle și borcane vor plăti numai contravaloarea mărfii, dacă predau unității ambalaje de înlocuire.

În cazul în care cumpărătorul nu predă ambalajul de înlocuire, va plăti contravaloarea acestuia, stabilită potrivit legii, care se consideră garanție. La predarea ambalajului fără a se cumpăra mărfuri, garanția se restituie de către orice unitate comercială de profil.

Unitățile comerciale — și legea nu face nici o excepție — vor asigura condițiile necesare primirii și expeditiei operative a tuturor ambalajelor primite de la populație.

6. Cu privire la activitatea de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile și de utilizare a ambalajelor, legea stabilește în sarcina unităților socialiste următoarele obligații principale :

— identifică și inventariază toate resursele materiale recuperabile, în cadrul activității de elaborare a bilanșurilor materiale ;

— asigură recuperarea și valorificarea integrală a resurselor materiale refolosibile, potrivit sarcinilor de plan ;

— asigură, pe sortimente, stringerea, pregătirea, depozitarea și operațiunile de evidență a resurselor materiale recuperabile, cu respectarea standardelor de stat sau normelor tehnice în vigoare ;

— iau măsuri de pregătire corespunzătoare spre predare a resurselor metalice refolosibile prin presare, balotare, brichetare, astfel încît să se asigure economisirea operațiilor de transport și condițiile optime de utilizare a acestora ;

— asigură mecanizarea operațiilor de colectare, transport în incintă, presare și balotare a resurselor metalice rezultate din prelucrarea prin așchiere sau presare ;

— stabilesc modul de valorificare a fiecărui reper, ansamblu sau material rezultat la casarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor sau a altor produse, prin folosirea ca atare sau prin recondiționare ;

— elaborează programe proprii privind valorificarea resurselor recuperabile și asigură realizarea integrală și în termen a prevederilor din acestea ;

— aplică în producție rezultatele cercetărilor privind valorificarea superioară a resurselor materiale recuperabile și iau măsuri pentru realizarea în termen a noilor obiective și tehnologii sau dezvoltarea capacităților existente,

prevăzute în acest scop, precum și pentru funcționarea acestora la parametrii proiectați.

Centralele, întreprinderile și celelalte unități socialiste răspund de primirea, întreținerea și circulația ambalajelor, inclusiv a celor din import care pot fi folosite ca atare, în condițiile respectării stricte a duratelor de serviciu și a ciclurilor de utilizare normate.

În mod corespunzător, pentru desfășurarea în bune condiții a activității de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile și de utilizare a ambalajelor, obligații concrete revin ministerelor, Comitetului de Stat al Planificării și Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Considerăm necesar a evidenția însă obligațiile ce revin Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în calitate de organ coordonator pe economie a acestei activități, precum și Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, înființată prin Decretul nr. 10/1980, care este titular de plan în acest domeniu.

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe exercită, în întreaga economie, controlul activităților de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, precum și cu privire la utilizarea și circulația ambalajelor, în care scop :

- asigură, prin unitățile subordonate, colectarea, gospodărirea, prelucrarea și livrarea materiilor prime vechi, materialelor și produselor refolosibile din profilul de activitate al acestora ;

- răspunde de evidența unitară pe plan național a resurselor materiale refolosibile de toate categoriile, în vederea stabilirii măsurilor și soluțiilor de atragere a acestora într-o mai mare măsură în circuitul economic ;

- întocmește și prezintă, împreună cu celelalte ministere și organe centrale, programe anuale, cincinale și de perspectivă privind colectarea și valorificarea superioară a resurselor materiale refolosibile ;

- răspunde de elaborarea programelor optimizate de transport și de raționarea aprovizionării pentru resursele materiale refolosibile ;

- urmărește ca la avizarea documentațiilor tehnico-economice pentru obiectivele noi și dezvoltările de capacitate să fie asigurate condițiile pentru valorificarea completă a surselor materiale refolosibile rezultate din procesele tehnologice ;

- elaborează, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, titularii de plan și coordonatorii de bilanțe, lucrările de plan în domeniul colectării și valorificării resurselor materiale refolosibile ;

- propune în proiectele de plan, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și titularii de plan, capacitățile noi și dezvoltările de capacitate, inclusiv spațiile de depozitare, precum și celelalte mijloace necesare realizării sarcinilor în domeniul colectării și valorificării resurselor materiale refolosibile ;

- aplică sau, după caz, propune măsuri privind perfecționarea continuă a sistemului și cadrului organizatoric de desfășurare a activității de colectare și valorificare a materialelor refolosibile ;

- controlează în unitățile socialiste îndeplinirea obligațiilor privitoare la elaborarea bilanșurilor materiale, recuperarea integrală a resurselor materiale refolosibile, sortarea, pregătirea, gospodărirea, respectarea destinațiilor și a utilizării acestora, introducerea tehnologiilor și asigurarea dotărilor și a mijloacelor prevăzute pentru desfășurarea acestor activități, respectarea sarcinilor privind recuperarea, recondiționarea și utilizarea pieselor, subsansamblelor și materialelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe și din demolarea construcțiilor ;

- emite norme tehnice de specialitate și exercită orice alte atribuții în domeniul colectării și valorificării resurselor materiale refolosibile, potrivit legii ;

- elaborează normele și normativele privind durata de serviciu și numărul minim de cicluri de folosire, pentru toate tipurile de ambalaje, și emite norme tehnice de specialitate în acest domeniu ;

- exercită controlul în întreaga economie cu privire la folosirea, gospodărirea și circulația ambalajelor și la mă-

suri operative pentru creșterea eficienței și îmbunătățirea permanentă a acestei activități ;

- răspunde de elaborarea, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și titularii de plan, a bilanșurilor materiale și indicatorilor de plan privind ambalajele și optimizarea fluxurilor de transport al acestora.

- Repartizarea de ambalaje noi unităților socialiste se face numai în condițiile îndeplinirii normelor și normativelor de utilizare și circulație stabilite ;

- răspunde de elaborarea programelor anuale, cincinale și de perspectivă în domeniul ambalajelor.

Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile și întreprinderile din subordinea acesteia, în afara atribuțiilor prevăzute de lege pentru unitățile economice, au și următoarele atribuții specifice :

- asigură colectarea, sortarea, pregătirea și depozitarea corespunzătoare a resurselor materiale refolosibile ;

- fundamentează sarcinile de plan privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile pe titulari de plan și pe materiale ;

- încheie contracte economice cu unitățile socialiste pentru preluarea de la acestea în depozite proprii sau livrarea directă către unitățile consumatoare, după caz, a resurselor materiale refolosibile, la nivelul sarcinilor de predare stabilite prin repartiții ;

- asigură livrarea resurselor materiale refolosibile către unitățile beneficiare, în conformitate cu contractele încheiate ;

- organizează activitatea proprie de preluare și valorificare a unor resurse materiale refolosibile ;

- efectuează dezmembrarea unor bunuri de folosință îndelungată colectate de la populație și asigură valorificarea pieselor și materialelor refolosibile ;

- colectează sau achiziționează piei brute, lână, păr și alte asemenea resurse materiale primare, de la populație și unitățile socialiste ;

- asigură pregătirea, conservarea și livrarea către beneficiarii a resurselor materiale primare prevăzute mai sus, pe baza graficelor operative de livrare, stabilite cu organele în subordinea cărora funcționează beneficiarii.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare răspund de buna desfășurare a activității de colectare, recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile în unitatea administrativ-teritorială în care funcționează, în care scop :

- organizează acțiuni de mobilizare a populației pentru intensificarea colectării de fier vechi, obiecte de uz casnic și personal uzate, ambalaje și alte produse și materiale refolosibile ;

- asigură mijloacele și spațiile necesare pentru sortarea, pregătirea, depozitarea și predarea reziduurilor menajere și stradale ;

- stabilesc locurile de depozitare de către persoanele fizice a reziduurilor menajere, materialelor și obiectelor uzate ;

- iau măsuri pentru asigurarea spațiilor necesare unităților de colectare, recuperare și valorificare a materialelor refolosibile.

Uniunea centrală și uniunile județene ale cooperăției meșteșugărești vor organiza, în localitățile urbane, achiziționarea de la populație și recondiționarea de bunuri de folosință îndelungată, obiecte de uz personal și alte asemenea produse, care pot fi refolosite.

În localitățile rurale, uniunea centrală și uniunile județene ale cooperăției de consum vor asigura colectarea materialelor și produselor recuperabile de la populație, ca mandatară ale întreprinderilor de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, și răspund de sortarea și predarea acestora, potrivit legii.

Unitățile cooperăției agricole de producție vor preda direct unităților specializate resursele materiale recuperabile, rezultate din activitatea proprie.

7. Încălcarea obligațiilor stabilite de lege cu privire la organizarea și desfășurarea activității de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor sînt sancționate contravențional cu amenzi stabilite între 1000 lei și 7000 lei — stabilindu-se

totodată organele competente să constate și să aplice sancțiunile.

În principal, faptele ce constituie contravenții în acest domeniu constau în următoarele :

— încălcarea obligațiilor privind sortarea, pregătirea și depozitarea resurselor materiale recuperabile, conform standardelor de stat și normelor tehnice în vigoare ;

— neexecutarea sarcinilor de recondiționare, predare sau preluare, după caz, a pieselor, subansamblelor sau materialelor recuperabile provenite din casări sau demolări ;

— distrugerea sau degradarea resurselor materiale recuperabile, în afara cazurilor prevăzute de lege ;

— refuzul preluării de la populație a resurselor materiale recuperabile de către unitatea care are obligația să le preia ;

— nerespectarea destinației și utilizării resurselor materiale recuperabile cuprinse în balanță, potrivit repartițiilor ;

— neîntocmirea sau ținerea incompletă a evidenței contabil-gestionare a resurselor materiale recuperabile ;

— neîntocmirea bilanțurilor materiale în condițiile prevăzute de lege ;

— neluarea măsurilor de sistare a livrărilor de materii prime, materiale și produse, în condițiile prevăzute de art. 7 alin. 3 ;

— încălcarea obligațiilor ce revin unităților socialiste cu privire la predarea sau preluarea ambalajelor goale, precum și cu privire la conservarea și buna gospodărire a ambalajelor din producția internă sau a celor provenite din import ;

— depozitarea reziduurilor menajere, a materialelor și obiectelor uzite, de către persoanele fizice, în alte locuri decât cele stabilite de organele competente.

8. Prezentarea, sub unele aspecte, sumară, a noii reglementări a recuperării și valorificării materialelor refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, urmărește informarea unităților socialiste, a personalului muncitor, a tuturor cetățenilor cu ceea ce reprezintă nou în desfășurarea acestei activități, având convingerea că în respectarea sarcinilor rezultând din lucrările Congresului al XII-lea al partidului și din lege, vor organiza și desfășura aceste activități la nivelul exigențelor etapei actuale, contribuind și pe această cale, în mai mare măsură decât în trecut, la lărgirea bazei de materii prime și materiale necesare economiei, în condiții de eficiență sporită.

C. CĂTUȘ

comerț exterior

Contracte de comerț exterior (IV)

EXECUTAREA CONTRACTELOR EXTERNE

Legea contractelor economice, prin art. 65—68, stabilește norme de drept privind executarea contractelor și răspunderile ce revin unităților producătoare, întreprinderilor de comerț exterior, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, precum și Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, referitoare la controlul calității produselor care urmează să fie exportate.

PROGRAMUL DE COLABORARE PE CONTRACTE

Fără îndoială că efortul principal în executarea obligațiilor asumate prin contractele comerciale internaționale revine unităților producătoare de mărfuri destinate exportului. De regulă, partenerul după ce și-a îndeplinit obligațiile de a asigura plata (deschiderea acreditivului, scrisoare

de garanție) și în unele cazuri și altele, are o atitudine de expectativă, activitatea sa rezumându-se în general la a urmări executarea întocmai a contractului încheiat. Așa fiind, în cazul contractelor comerciale de vânzare internațională, sfera noțiunii de executare are o anumită dimensiune pentru vânzător și alta pentru cumpărător, fiind neîndoios faptul că livrarea unei mărfi conforme imprimă acestuia caracteristicile sale cele mai importante. Dar nu numai atât. Pentru ca obligațiile asumate față de cumpărătorul extern să fie considerate realizate urmează ca executarea să se facă : în natură, prin livrarea efectivă a mărfurilor ; la termenul stipulat în contract ; la nivelul calitativ convenit ; la locul convenit ; în modalitățile determinate prin contract.

Toate aceste exigențe nu pot fi îndeplinite fără o strinsă colaborare între exportator — întreprinderea de comerț exterior care a semnat contractul extern — și unitatea internă, furnizarea mărfurilor care urmează să fie livrate cumpărătorului extern. Pentru ca această colaborare să fie perfect sincronizată, Legea contractelor economice, prin art. 67, prevede că „întreprinderile de comerț exterior, împreună cu unitățile producătoare, vor stabili **program pentru fiecare contract**, care vor cuprinde măsuri privind realizarea produselor, organizarea cooperării între întreprinderi, a „service”-ului și asistenței tehnice”. Din conținutul textului citat rezultă, fără echivoc, faptul că asemenea programe urmează să fie întocmite ori de câte ori complexitatea obiectului pe care îl are contractul comercial de vânzare internațională o impun ; dacă însă contractul extern privește mărfuri generale a căror condiție de executare sînt în întregime stabilite prin contractele economice de livrări pentru export, credem că dedublarea acestuia printr-un program de colaborare ar fi o operațiune superflua. Această concluzie o întemeiem și pe prevederile textului citat care indică elementele pe care trebuie să le conțină un asemenea program — organizarea cooperării între întreprinderi, a asistenței tehnice etc. — elemente care sînt specifice vânzătorilor de mașini și utilaje și, în general, exporturilor complexe.

Referindu-ne la cuprinsul programului de colaborare pe contracte, credem că din cuprinsul lui — în afară de elementele prevăzute în art. 67 din lege — nu trebuie să lipsească acele prevederi care să dea soluții concrete unor probleme esențiale privind executarea obligațiilor contractuale asumate, cum sînt :

— condițiile și termenele în care urmează să fie puse la dispoziție unității producătoare a documentației tehnice și a eventualelor materiale sau subansamble ce urmează să fie furnizate de cumpărătorul extern ;

— modalitățile de efectuare a controlului de calitate : pe faze, final, participanți, termene, locul controlului etc. ;

— aspecte privind livrarea : ambalarea și marcarea coletelor (cînd nu s-a stabilit prin contract), comunicarea condițiilor și termenelor de livrare și punerea la dispoziția unității producătoare a frahțelor internaționale, avizarea expedierii etc.

Natura juridică a programelor de colaborare și efectele ei s-ar putea să apară în discuția părților. În ce ne privește, considerăm că are valoarea unei convenții, conținutul ei fiind obligatoriu pentru părțile semnatare. În practică, prin convențiile de colaborare pot fi uneori adîncite, detaliate, unele prevederi sintetice din contractele economice, iar alteori părțile pot să-și ia obligații noi, care vin să întregască conținutul contractului. Astfel, bunăoară, în scrierea în programul de colaborare a termenului de avizare a proiectului de execuție elaborat și prezentat de producător obligă întreprinderea de comerț exterior să respecte acest termen ; în ipoteza în care avizarea se va da cu întîrziere, evident, se diminuează coresponsabilitatea și răspunderea unității producătoare pentru nerespectarea termenului de livrare.

Programul de colaborare fiind, în accepțiunea arătată, o convenție scrisă nu este opozabilă decât părților semnatare, chiar dacă unele prevederi se referă la obligațiile unor terțe întreprinderi chemate să coopereze la realizarea obiectului respectiv de export.

CONTROLUL DE CALITATE

Punctul de interferență a preocupărilor celor trei părți interesate în derularea în bune condițiuni a exporturilor — unitatea producătoare, întreprinderea exportatoare și cumpărătorul extern — îl constituie calitatea mărfurilor livrate. Condiție esențială a competitivității, calitatea mărfurilor destinate exporturilor constituie o preocupare centrală a conducerii de partid și de stat, exigențele care trebuie manifestate, condițiile și formele de control fiind statuate cu o deosebită claritate prin normele de drept în vigoare. În lumina acestor norme de drept stabilite prin Legea nr. 7/1977 și prin Legea nr. 71/1969, și ținând seama de practica comercială internațională, vom expune, pe scurt, atribuțiilor de control ale celor trei părți interesate, menționate mai sus.

a) **Controlul de calitate efectuat de producător.** Oricare ar fi obiectul unui contract comercial de vânzare-cumpărare internațională, în condițiile noastre organizatorice fabricarea mărfurilor destinate exporturilor revine, ca obligație principală unității economice producătoare-furnizoare.

La lansarea în producție este riguros necesar să se țină seama de prevederile contractului extern, de documentația tehnică sau de mostrele de referință avizate de cumpărător. Respectarea condițiilor de calitate prevăzute în contract este premisa fundamentală a derulării în bune condițiuni a contractelor de export, a menținerii competitivității și de a pătrunde pe noi piețe cu produsele românești. Ca urmare, prin normele de drept instituite de legiuitorul din țara noastră sînt stabilite obligații clare de control, începînd din faza de fabricație și pînă în momentul livrării loturilor de marfă destinate exportului. Trebuie avut continuu în vedere că finalitatea urmărită de orice cumpărător, parte într-un contract de vânzare internațională, este primirea unor mărfuri apte de a fi utilizate potrivit destinației lor; pentru realizarea acestui scop apare totdeauna necesar controlul calității mărfurilor.

Controlul unui produs începe de regulă din faza de elaborare a documentației tehnice de fabricație și ia sfîrșit după verificarea comportării produsului în exploatare. Controlul calității se desfășoară deci în cadrul unui ciclu întreg care are însă un singur punct de plecare și sosire: cumpărătorul. Așadar, independent de controlul pe care îl exercită beneficiarul-exportator și clientul extern, revine ca obligație proprie a furnizorului intern să efectueze controlul calității mărfurilor pe toate fazele producției și pînă la expedierea lor la destinația externă. Această obligație nu este numai de natură contractuală, ci ea izvorăște din dreptul nostru economic. Astfel, Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor stabilește la art. 35 că „Unitățile producătoare și unitățile de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale”.

b) **Controlul de calitate efectuat de exportator.** Întreprinderile de comerț exterior exportatoare au, de asemenea, obligații de control calitativ decurgînd atît din lege cît și din contractele semnate. Legea nr. 7/1977 prevede expres la art. 35, alin. 3 că „Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producător și livrarea către clienții externi a unor măsuri care nu corespund condițiilor contractuale”.

Cu privire la obligațiile contractuale de control trebuie să remarcăm că acestea au un dublu izvor:

— contractul economic de livrări pentru export, în care este **beneficiar intern**, în care funcție este obligat să controleze calitatea mărfurilor care urmează să fie livrate de către furnizorul intern cumpărătorului extern;

— contractul comercial de vânzare internațională, în care este **vinzător**, funcție în care are obligația să asigure livrarea către cumpărătorul extern de mărfuri conforme cu prevederile contractuale, orice abatere calitativă atrăgîndu-i direct răspunderea față de acesta.

Controlul calitativ poate fi efectuat de întreprinderile de comerț exterior exportatoare prin personal propriu sau prin mandatar — unități specializate în controlul calității mărfurilor —, cu care încheie contracte de prestări servicii de specialitate. Această modalitate de control este expres prevăzută și de Legea nr. 7/1977, la art. 48, alin. 4: „Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerț exterior vor efectua controlul calității cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii”.

Printre unitățile specializate în controlul calității mărfurilor se numără și Oficiul de control al mărfurilor de pe lângă Camera de Comerț și Industrie care, potrivit art. 70 din Legea contractelor economice își desfășoară activitatea „pe baza mandatului partenerilor străini sau, după caz, al întreprinderii românești”.

c) **Controlul de calitate efectuat de cumpărătorul extern.** În funcție de natura mărfurilor care fac obiectul contractului comercial de vânzare internațională cumpărătorul își rezervă dreptul de a efectua controlul calitativ și cantitativ al acestora, operație care poate fi făcută fie la locul de fabricație — expediere, fie la locul de destinație. Cînd controlul are loc la producător, vinzătorul are obligația să anunțe cumpărătorul că mărfurile sînt la dispoziția sa și că le poate examina personal sau prin reprezentanți anume imputerniciți în acest scop; concomitent, vinzătorul trebuie să comunice cumpărătorului că neprezentarea la recepție va avea ca efect juridic faptul că marfa va fi considerată ca fiind recepționată, cumpărătorul nemaiavind dreptul să reclame lipsa de calitate a mărfurilor.

În practica internațională se întîmplă destul de rar ca reprezentanții ai clienților să se deplaseze în țara vinzătorului pentru efectuarea operațiilor de control; asemenea deplasări presupun mari cheltuieli, iar, în unele cazuri, controlul nici nu s-ar putea efectua din lipsa unor anume aparate. Ca urmare, și această activitate a fost specializată, prin înființarea unor întreprinderi — case de control — la care apelează importatorii, evident, în funcție de prestigiul de care se bucură. La noi, această funcție o îndeplinește Oficiul de control al mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a R.S.R. Controlul efectuat de O.C.M. este de natură contractuală, calitatea lui fiind de mandatar care își desfășoară activitatea în numele și contul cumpărătorului extern. Așa fiind, toate actele încheiate pentru mandatar — cumpărătorul din contractul comercial de vânzare internațională — sînt opozabile acestuia.

Dacă vinzătorul a convenit cu cumpărătorul ca acesta să participe la controlul calității în țara vinzătorului, se naște pentru producător obligația de a concura la executarea calitativă a contractului. Desigur că dreptul stabilit în favoarea cumpărătorului nu trebuie să însemne amestecul cumpărătorului în luarea de către vinzător a măsurilor tehnico-organizatorice, pentru realizarea unor produse de calitate. Cumpărătorul are dreptul să verifice modul cum vinzătorul își îndeplinește obligațiile cu privire la calitatea produsului care va rezulta din fabricație. În practică, acordul dintre vinzător și cumpărător se stabilește în cazul în care obiectul contractului îl formează instalații complexe, mașini și utilaje sau materiale de echipament; în asemenea cazuri cumpărătorul verifică calitatea materialelor utilizate în procesul de fabricație.

În mod frecvent, cumpărătorul își rezervă dreptul de a efectua controlul calitativ și cantitativ la locul de destinație prevăzut în contract; în asemenea situații, cumpărătorului îi revine obligația să procure acte de control a calității care să fundamenteze eventuala sa reclamație; asemenea acte pot fi: actele atestate de reprezentanții agenției economice a R.S.R. din țara cumpărătorului, actele întocmite la destinație de reprezentanții vinzătorului, actele unor organe neutre de specialitate desemnate de comun acord, expertize, buletine de analiză ale laboratoarelor autorizate, certificatele eliberate de casele de control (exemplu: Société Générale de Surveillance, diferite asociații profesionale autorizate etc.).

În unele contracte părțile convin, în cazul în care controlul se face de organe specializate, ca acest control să fie considerat definitiv. Astfel, de pildă, într-un contract român-italian s-a convenit ca umiditatea reală determinată

de către Société Générale de Surveillance din Geneva în portul Constanța să fie definitivă pentru părți. S-a convenit, de asemenea, ca unele analize să fie efectuate separat de vânzător și cumpărător, iar rezultatele obținute să fie schimbate prin poștă, după care dacă diferența obținută la analize nu va depăși 1⁰/₁₀ să se ia ca bună media aritmetică a rezultatelor, iar dacă diferența va depăși 1⁰/₁₀ și nu se va conveni asupra mediei aritmetice, mostra păstrată va fi trimisă unui laborator neutru, rezultatul analizei urmînd să fie considerat definitiv de părți.

d) **Controlul de calitate efectuat de I.G.S.C.C.P.** Fiind organ central specializat al administrației de stat, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor are ca atribuții organizarea activității de control calitativ și, prin organele sale teritoriale, efectuarea directă în întreprinderi producătoare a controlului calității mărfurilor destinate atât pieței interne, cit și celei externe.

Prin Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor acestui organ central îi este consacrată Secțiunea a III-a (din Capitolul IV) intitulată „Atribuțiile și răspunderile Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor”, din care redăm două texte (ale art. 53) legate direct de efectuarea controlului :

b) controlează activitatea de asigurare a calității produselor, **efectuează operații de control** (sublinierea noastră) cu personalul propriu, inițiază acțiuni pentru ridicarea calificării profesionale a personalului din controlul tehnic al calității din unități ;

c) interzice livrarea produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ și stabilește măsuri pentru eliminarea deficiențelor de calitate și pentru recuperarea pagubelor de la persoanele vinovate, sesizînd despre aceasta organele bancare“.

În controlul efectuat, organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor intră în raporturi juridice administrative și nu contractuale cu întreprinderile unde își desfășoară activitatea de control. Ca urmare, între acestea și întreprinderile în cauză nu operează răspunderea contractuală, ci numai o răspundere politico-administrativă. Ca organ specializat al administrației de stat, potrivit art. 53, alin. 1, din Legea nr. 7/1977 „Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor înfăptuiește, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, politica partidului și statului în domeniul calității și al controlului tehnic al calității produselor...”.

LIVRAREA MĂRFURILOR

Prima parte a executării unui contract comercial de vânzare internațională o constituie livrarea mărfurilor, operațiune complexă la care participă nu numai exportatorul — întreprindere de comerț exterior — ci, importante sarcini revin și altor unități economice, printre care pe primul loc se situează unitatea producătoare — furnizoare de mărfuri pentru export. De asemenea, în faza propriu zisă a expedierii intervin întreprinderile specializate în navlă, sire, transport și expediții internaționale, fără aportul căroră greu se poate imagina realizarea executării contractelor externe.

a) **Data și locul livrării.** Legea uniformă prevede că în situația în care data livrării a fost fixată de către părți sau rezultă din uzanțe, vânzătorul „este obligat să livreze lucrul la acea dată fără să fie nevoie de vreo formalitate, cu condiția ca data astfel fixată să fie legată de un eveniment sigur a cărui zi de realizare să poată fi cunoscută exact de părți” (art. 21). În continuare se arată că atunci „cînd rezultă din convenția părților sau din uzanțe că livrarea va trebui efectuată în cursul unei perioade sigure (luna x, anul v), vânzătorul este obligat să fixeze data exactă a livrării, în caz că nu rezultă din împrejurări că această fixare este rezervată cumpărătorului“.

Regulile Incoterms se limitează, cu privire la data livrării în a anunța obligația vânzătorului de a livra marfa conform clauzelor din contractul de vânzare. În schimb, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 consacră capitolul III „Termenelor de livrare“. La paragraful 11

(pct. 1) se stabilește principiul potrivit căruia „Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, la livrările masive de mărfuri în partizi separate, expedierea partizilor separate trebuie să se efectueze în limitele termenelor stabilite prin contract și pe cit posibil în mod uniform“.

Regula de mai sus nu se aplică la livrările de instalații complexe, iar în situația în care în contractul pentru mașini și utilaje nu s-au stabilit termene precise de livrare a părților componente drept dată a livrării se consideră ziua livrării ultimei părți a mașinii sau utilajului, fără de care nu poate fi pusă în funcțiune. În cazul cînd obiectul contractului de vânzare internațională îl constituie mărfuri agricole perisabile și produse cerealiere cu caracter sezonier, evident, data livrării este în funcție de periodicitatea convenită de părți.

În principiu, livrarea mărfurilor poate fi efectuată și înainte de termenul prevăzut în contract în avans total sau parțial, situație în care este însă necesar acordul cumpărătorului. Convenirea asupra livrării anticipate poate avea loc fie pe parcursul executării contractului, fie cu prilejul perfectării lui, prin înscrierea în contract a unei clauze cu privire la posibilitatea livrării în avans. Acordul cu privire la livrările în avans poate fi dat de cumpărător printr-un schimb de scrisori, printr-un telefon, telex, telegramă confirmată ; acordul poate să rezulte, de asemenea, din orice împrejurare din care s-ar putea constata că acesta a avut loc (mărfurile au fost recepționate, primite și descărcate la destinație, au fost plătite de beneficiar înainte de termen sau au fost utilizate de către acesta anterior îndeplinirii termenului de livrare prevăzut în contract). O livrare în avans urmează să fie efectuată în condițiile stabilite în contract, numai dacă cumpărătorul, dîndu-și acordul, nu prevede unele condiții suplimentare.

Ca regulă generală, vânzătorul are obligația să livreze mărfurile la locul prevăzut în contract care, în cazul adopției Regulilor Incoterms este diferit, în funcție de condiția de livrare aleasă : locul de depozitare, în cazul ex Works ; portul de încărcare, în cazul FOB ; portul de destinație, în cazul CIF etc. Importanța respectării locului livrării rezultă atît din Legea uniformă cit și din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75. Într-adevăr, Legea uniformă prevede, la art. 32, că nerespectarea locului livrării poate duce fie la rezilierea contractului, fie la plata de despăgubiri. Pe de altă parte, cînd locul de livrare este menționat în acreditiv, iar în documentul de expediere nu este înscris întocmai, plata este refuzată de bancă.

Calitatea mărfurilor livrate trebuie să fie conformă cu cea convenită prin contract, iar mărfurile livrate urmează să fie apte a fi folosite potrivit intenției partenerilor. Elementul fundamental, de care este necesar să se țină seama cu prilejul analizării conformității mărfurilor sosite la destinație cu cele contractate, este satisfacerea la nivelul acceptat de cumpărător prin contractul de vânzare. De aici, sarcina vânzătorului, ca „pe lîngă respectarea normelor tehnice, să respecte cerințele cumpărătorului care preferă mărfurile oferite de el, față de altele similare.

b) **Obligațiile cumpărătorului extern.** Practica comercială a consacrat uzanța ca în contractele de vânzare internațională părțile să inscrie clauze distincte cu privire la obligația cumpărătorului de a remite instrucțiuni de expediere a mărfurilor, precizîndu-se, de regulă, numărul de zile înainte de termenul de livrare în care acestea trebuie remise. Consecința nerespectării acestei obligații este decalarea corespunzătoare a termenelor de livrare și eventual, plata de penalități de către cumpărător. Față de utilitatea acestora, majoritatea condițiilor generale de livrare prevăd asemenea clauze, care facilitează expedierea mărfurilor de către vânzător potrivit voinței cumpărătorului, stipulată în contract.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 stabilesc în sarcina cumpărătorului obligația de a trimite vânzătorului instrucțiuni de expediere cu cel puțin 30 zile înainte termenului de livrare stabilit în contract ; dreptul referitor la emiterea de instrucțiuni îl găsim inserat și în alte clauze tip. O instrucțiune de expediere trebuie să cuprîndă în principal : declarația tarifară, punctul de frontieră de trecere a mărfii din țara vânzătorului, desti-

natarul și stația de destinație, termenul de încărcare, portul de destinație și orice alte elemente necesare vânzătorului în vederea expedierii mărfii. Portul de destinație a mărfii trebuie comunicat vânzătorului care angajează și tonajul — prevăd condițiile generale de livrare C.A.E.R. — cu 55 zile înainte de termenul de livrare. În cazul în care cumpărătorul nu transmite la timp instrucțiunile sale, vânzătorul este în drept să predea mărfurile spre păstrare în contul și pe riscurile cumpărătorului, care va suporta toate cheltuielile și riscurile ce pot apărea după expirarea termenului de livrare. Așadar, dacă prin contractul de vânzare cumpărătorul și-a rezervat dreptul de preluare a mărfii într-un anumit termen sau dreptul de alegere a locului de livrare și nu dă instrucțiuni în timp util vânzătorului, riscă să suporte spezele suplimentare pricinuite precum și toate riscurile mărfii, de la data expirării termenului convenit, cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate executării contractului, adică puse deoparte sau individualizate în orice mod ca făcând obiectul contractului.

Prevederi în acest sens găsim în majoritatea condițiilor de livrare — Incoterms 1953 — și anume în clauzele Ex Works, F.O.R., F.O.T., F.A.S., F.O.B., C. & F., C.I.F., Freight on carriage paid to. Iată cum este formulată o asemenea clauză în cadrul condiției de livrare F.O.B. (pct. 4), potrivit căreia dacă cumpărătorul „nu va indica din timp nava ori dacă și-a rezervat un termen înăuntrul căruia să preia mărfurile și/sau dreptul de alegere a portului de încărcare și nu dă din timp instrucțiuni detaliate, să suporte orice cheltuieli suplimentare decurgând din nerespectarea acestor obligații, precum și toate riscurile mărfurilor de la data expirării termenului convenit pentru livrare, însă cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate contractului, adică puse deoparte sau individualizate în orice alt mod ca făcând obiectul acelui contract”.

După livrarea mărfurilor de către vânzător, preluarea lor revine ca o obligație esențială a cumpărătorului, prevăzută de toate normele de drept și de uzanțele internaționale. Astfel, Legea uniformă consacră acestei obligații capitolul IV, iar Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd în mod detaliat, momentul în care se consideră preluată marfa. De asemenea, Regulile Incoterms stabilesc că o obligație fundamentală a cumpărătorului este să preia marfa și să plătească prețul.

În situația în care cumpărătorul extern nu îndeplinește obligațiile privind preluarea mărfurilor, din care cauză acestea nu au putut fi expediate, vânzătorul are calea individualizării mărfurilor și a executării coactive, cu toate consecințele care decurg.

c) Obligațiile întreprinderii de comerț exterior exportatoare. În vederea livrării mărfurilor potrivit prevederilor contractuale, întreprinderii române de comerț exterior exportatoare le revin importante obligații, atât în raport cu cumpărătorul extern, cât mai ales cu furnizorul intern, pentru asigurarea mijloacelor de transport, precum și a documentelor necesare expedierii efective. Aceste documente sînt:

— în situațiile în care asigurarea mijloacelor de transport revine, prin contract, vânzătorului, pe cheltuiela acestuia sau pe aceea a cumpărătorului, îi revine ca o primă obligație să întocmească cererea de tonaj; acest document trebuie să conțină toate datele din formularul tip, fără rezerve, astfel ca **Navlomar** sau **Romtrans** (în cazurile de transport combinat) să aibă posibilitatea de a încheia contractul de navlosire în mod definitiv;

— cererea de asigurare, formular tip denumit **Aviz de asigurare**, se întocmește de vânzător sau în numele cumpărătorului, în raport de condiția de livrare a mărfii și se remite la ADAS prin intermediul Romtrans sau Navlomar — în funcție de trafic — imediat după terminarea operațiunilor de încărcare a mărfurilor în mijlocul de transport;

— nota de comandă pentru conosament se remite întreprinderii de exploatare portuară cu cel puțin 3 zile înainte de sosirea vasului; acest document trebuie să corespundă clauzelor din contract și acreditiv (se completează în limba engleză); după angajarea spațiului naval solicitat

prin cererea de tonaj, „Navlomar” întocmește și remite documentul numit **aviz de navlosire**, care cuprinde ca elemente principale: numele, capacitatea și poziția navei, portul de încărcare și descărcare, navlul, demurrage, dispatch etc. În cazul cînd se angajează o navă completă (full cargo) avizul de angajament va fi însoțit și de o copie după Charter Party (contractul de navlosire);

— cereri pentru transportul cu alte mijloace se adresează întreprinderii Romtrans: pentru transportul feroviar se obțin pe această cale scrisori de trăsură tip S.M.G.S. sau C.I.M., potrivit destinațiilor pe care le au mărfurile; pentru transportul aerian cererea are drept scop rezervarea spațiului, în care scop se indică o serie de date privind: data expedierii, localitate, natura mărfii etc.;

— dispoziția de transport și vămuire — declarația vamală. Se emite de întreprinderea română vânzătoare, în baza autorizației de export, se depune la „Romtrans” sau întreprinderilor de exploatare portuare, după caz, și servește la vămuirea acestora pe baza ei întocmindu-se declarația vamală; acest document cuprinde toate datele necesare organizațiilor specializate în expediții și transport internațional pentru identificarea, vămuirea și expedierea mărfurilor.

În baza clauzelor înscrise în contractul comercial de vânzare internațională, întreprinderii de comerț exterior exportatoare îi revine obligația să avizeze cumpărătorul extern despre expedierea lotului de marfă livrat. Această obligație o găsim inserată în marea majoritate a condițiilor generale de livrare și a clauzelor uzuale și are scopul de determinare a sincronizării măsurilor ce urmează a fi luate de cei doi parteneri pe linia predării și primirii mărfii. În unele situații sînt indicate și anumite termene de comunicare. Astfel în contractul tip elaborat de întreprinderea Industrialexport se prevede în sarcina vânzătorului ca avizarea de expediere să se facă în termen de 48 de ore telegrafic. Ceea ce trebuie însă să reținem este obligația de comunicare în sine, care desigur că trebuie făcută într-un termen util pentru cumpărător. Astfel, în cazul livrării mărfurilor F.O.R., clauză folosită frecvent în expedierile terestre și rutiere, vânzătorului îi revine obligația de a înștiința pe cumpărător, fără întârziere (deci imediat, fără termen), că mărfurile au fost încărcate ori luate în primire de calea ferată sau de transportorul rutier. Tot astfel, în cazul livrării unor mărfuri conform clauzei F.O.B. (folosită curent ca și clauza C.I.F. pentru livrările pe mare), cumpărătorul trebuie avizat de vânzător că marfa este gata de a fi expediată în port, cu scopul primirii de la cumpărător a înștiințării datei la care marfa urmează să fie adusă în portul de expediere. În practică, în cazul acestei clauze, avizarea cumpărătorului se efectuează, în majoritatea cazurilor, înăuntrul portului maritim, ca urmare a unei strînse colaborări între cei doi parteneri; la rîndul său cumpărătorul are îndatorirea să comunice vânzătorului data la care acesta trebuie să aducă mărfurile în portul de expediere; astfel condițiile generale de livrare C.A.E.R., prevăd pentru cumpărător un termen de 7 zile, cu consecința pentru el — în cazul în care vasul nu ajunge la timp în port — să suporte cheltuielile de păstrare în portul de expediere.

Este necesar să remarcăm că obligația avizării există în sarcina vânzătorului și în cazurile cînd mărfurile au fost efectiv expediate. Astfel în cazul livrării Freight on carriage paid to... avizarea trebuie să se facă fără întârziere în sensul că mărfurile au fost predate primului căraș, iar în cazul livrării Ex Ship, avizarea se face tot fără întârziere, indicîndu-se data la care este așteptat să sosească vasul în portul de destinație.

O avizare trebuie să cuprindă toate elementele utile cumpărătorului pentru pregătirea primirii mărfurilor. Astfel în contractul tip elaborat de I.C.E. Industrialexport se prevăd următoarele elemente: data expedierii; numărul vagonului sau numele vasului; numărul scrisorii de trăsură, a conosamentului sau a frachtului aerian; numărul total de colete; greutatea totală brutto-neto și volumul; valoarea totală a mărfurilor expediate. Dacă expedierea a fost efectuată (în cazul transporturilor pe apă) avizarea

trebuie să cuprindă : denumirea vasului, data plecării acestuia, portul de destinație, denumirea mărfii, numărul contractului, numărul conosamentului, numărul coletelor, greutatea bruto, cantitatea în unități de măsură specifică mărfii. În majoritatea cazurilor avizarea se face telegrafic sau prin telex.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd că la livrările feroviare, cu mijloace auto, sau cu avionul „vanzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen și mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera țării cumpărătorului” (§ 43). Iar cu privire la expedierea via mare, aceiași Condiții de livrare prevăd obligația pentru vânzător sau expeditorul său „să avizeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător de expedierea mărfii, imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinație nu depășește 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depășește 72 de ore” (§ 44).

Consecința pentru cumpărător, în cazul în care nu dă urmare avizării, este aceea că vânzătorul este în drept să predea mărfurile spre păstrare, în contul și pe riscul cumpărătorului. În scopul evitării oricăror discuții în problema avizării, partenerii convin prin contract cu privire la termenele în care urmează să se desfășoare avizarea, răspunsul, predarea mărfurilor spre păstrare etc., iar dacă în contract n-au fost inserate asemenea termene, condițiile generale de livrare și clauzele uzuale prevăd astfel de termene.

d) Obligațiile întreprinderii producătoare — furnizarea mărfurilor ce se exportă. Luînd ca punct de plecare conținutul contractului economic de livrări pentru export — ca izvor al tuturor obligațiilor ce revin furnizorului intern —, pe lîngă fabricarea mărfurilor, acestuia îi revine și sarcina ambalării și expedierii mărfurilor, avînsînd în contul beneficiarului-exportator toate cheltuielile privind transportul pînă la frontiera română, înțelegînd prin aceasta și stația de cale ferată din portul de încărcare pe bordul navei.

Ambalarea mărfurilor revine ca sarcină principală unităților producătoare ; acestea trebuie să se conformeze prevederilor din contractul comercial de vânzare internațională, care deseori, prevede ca ambalarea să se facă în ambalaje uzuale, care implică pentru producători respectarea unor condiții esențiale : efectuarea ambalării după procedeele prevăzute în standardele de stat, caietele de sarcini sau potrivit clauzei din contract ; folosirea unor ambalaje în bună stare, deci nedeteriorate sau lipsite de rezistența necesară transportării mărfurilor ; etichetarea și marcarea lor.

Convențiile internaționale privind transportul de mărfuri impun, la rîndul lor, obligația pentru predător de a prezenta mărfurile în ambalaje corespunzătoare. Potrivit convenției S.M.G.S. un ambalaj este corespunzător dacă : fereste mărfurile de pierderi și avarii ; previne cauzele care pot provoca deteriorarea mijloacelor de transport sau a altor mărfuri ; previne vătămarea persoanelor care vin în contact cu el.

În cazul ambalării unei mărfi într-un ambalaj necorespunzător (defectuos sau care nu corespunde proprietății mărfii sau care nu asigură transbordarea dintr-un vagon în altul) producătorul riscă să i se refuze primirea mărfii. Sub acest aspect convenția S.M.G.S. obligă calea ferată primitoare să facă examinarea exterioră a ambalajului și să refuze primirea mărfii, dacă prin examinare exterioră se poate stabili că ambalajul nu garantează securitatea transportului mărfii sau că ambalajul este defectuos. Aceleași prevederi le regăsim, în alți termeni, și în convenția C.I.M. Ceea ce este esențial de reținut la aceste convenții este faptul că ambele prevăd clauza potrivit căreia producătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, fiind obligat să repare prejudiciul pe care calea ferată l-a suferit din această cauză. Proba lipsei sau a stării defectuoase a ambalajului cade în sarcina căii ferate.

Facem precizarea că ambalarea mărfurilor periculoase se efectuează în anumite condiții prevăzute de convențiile internaționale privind transportul de mărfuri, care trebuie respectate întocmai.

Unele mărfuri sînt transportate ambalate în containere, care constituie ambalaje practice și economicoase. Containerele pot aparține vânzătorului, căii ferate sau oricărei alte persoane, cu condiția să fie admise de calea ferată. Convenția C.I.M. reglementează transporturile de mărfuri în containere prin Regulamentul internațional cu privire la transportul de containere (RI Co), care formează anexa VII la convenție.

Marcarea și etichetarea. Una din sarcinile producătorului, în cadrul obligației de expediere a mărfurilor este aceea cu privire la marcarea și etichetare. Operația de marcarea privește atît mărfurile cît și ambalajele respective. Dacă părțile convin ca marcarea mărfurilor să se efectueze într-un anumit mod, vânzătorul are obligația să solicite producătorului efectuarea mărcării în modul convenit cu partenerul extern.

Marcarea ambalajelor cu mărfuri se efectuează prin înscrierea pe ambalaje a elementelor de identificare a expeditorului și a destinatarului, precum și a unor elemente de natură să atragă atenția cu privire la modul de manipulare, de transport etc. În vederea expedierii lor, ambalajele trebuie să cuprindă : indicații aplicate pe partea exterioră a coletelor din care să rezulte numele și adresa destinatarului și ale expeditorului ; indicațiile cu privire la greutatea (brutto-netto), la dimensiuni, gara de expediere și cea de destinație, asigurarea mărfurilor etc. ; indicații privind conținutul coletelor, calitatea mărfurilor și unele formule comerciale ; indicații privind modul de manipulare în vederea asigurării securității mărfurilor.

Nu trebuie nici un moment să se uite de către vânzător că și o marcarea defectuoasă poate provoca prejudicii importante constînd din : erori în identificarea coletelor ; manipulări neadecvate mărfurilor respective ; mărcări suplimentare și deci cheltuieli suplimentare ; întîrzieri în efectuarea transportului, care pot determina cumpărătorul să rezilieze contractul.

Convențiile internaționale prevăd obligația aplicării pe colectele cu mărfuri a unor etichete în scopul unei manipulari atente. Astfel, convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.) impune predătorului — în cazul mărfurilor pentru care, din cauza naturii lor, se cer măsuri speciale de precauție sau îngrijire — aplicarea pe fiecare colet a unor inscripții sau etichete pentru manipularea cu atenție a mărfurilor, ca de exemplu „Atenție”, „Sus” etc. Grija pentru o cît mai corectă etichetare a ambalajelor a determinat semnatarii convenției amintite să inscrie în anexa nr. 8 la convenție, descrierea etichetelor care urmează să fie aplicate pe colete și pe vagoane. De asemenea, convenția internațională cu privire la transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.) dă o atenție deosebită felului de marcarea a ambalajului, inscriind clauza potrivit căreia predătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, inclusiv a modului de etichetare. Ceea ce se urmărește este evitarea oricărei confuzii și asigurarea unei perfecte concordanțe a indicațiilor de pe colete cu mențiunile inscrite în scrisoarea de trăsură. Pentru colectele conținînd plăci, filme și hîrții care sînt imbibate cu o emulsie sensibilă la radiații luminoase, radioactive sau alte radiații (de exemplu plăci sau hîrțile fotografice, filmele cinematografice sau fotografice, filmele pentru radiofotografii etc.) este necesară inscripția „Filme”, cu litere în mărime de cel puțin 5 cm.

Marcarea se face — potrivit convenției S.M.G.S. — în limba țării de predare, cu o traducere în limba rusă sau germană, cu excepția mărfurilor expediate către Republica Socialistă Vietnam, Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană și Republica Populară Mongolă a căror marcarea se face în limba țării de predare, cu o traducere numai în limba rusă. În ceea ce privește marcarea mărfurilor expediate în condițiile convenției C.I.M., aceasta trebuie să se efectueze în limba în care se redactează partea scrisorii de trăsură care se

completează de predător, adică în limba țării de predare, cu o traducere în limba franceză, germană sau italiană.

Dacă predătorul nu se conformează cu privire la ambalarea marfurilor, dispozițiilor prevăzute de tarifele și regulamentele căii ferate de predare, inclusiv prevederilor cu privire la marcarea coletelor, se poate vedea în situația sa și se refuze expediția; în cazul în care totuși mărfurile îi sînt permise pentru expediere, predătorul rămîne răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului.

Expedierea cu vagonul sau cu coletăria. Principiul înscris în convențiile internaționale de transport — C.I.M. și S.M.G.S. — este acela că primirea și expedierea mărfurilor se efectuează după normele interne valabile la căile ferate ale țării de predare a mărfii. În cazul în care mărfurile se expediază cu vagonul — expediție de vagon —, mărfurile urmează să fie predate spre transport cu o singură scrisoare de trăsură și se transportă cu vagon separat. Dacă mărfurile nu depășesc 5000 kg și nu este necesar pentru transportul lor un vagon separat, convențiile internaționale prevăd că expediția se face cu coletărie (art. 6 din Convenția C.I.M. și art. 7 din Convenția S.M.G.S.).

Completarea scrisorii de trăsură (unicatul și duplicatul se face în limba țării de predare a mărfii cu o traducere în limba rusă sau germană (potrivit convenției S.M.G.S.) și în limba franceză, germană sau italiană (potrivit convenției C.I.M.).

Predătorul mărfii trebuie să indice, cu prilejul completării scrisorii de trăsură, stațiile de frontieră prin care urmează să treacă mărfurile; se recomandă să se indice acele stații de frontieră prin care distanța de transport, de la stația de predare pînă la stația de destinație este cea mai scurtă. Convenția internațională S.M.G.S. stabilește, totodată, în sarcina predătorului — atunci cînd mărfurile urmează să circule în tranzit pe căile ferate ale uneia sau mai multor țări — să indice și stațiile de frontieră de intrare și de ieșire ale căilor ferate de tranzit care figurează în tariful unic de tranzit.

Predarea mărfurilor pentru transportul pe calea ferată se poate face fie în trafic direct simplu, caz în care transportul se execută de mai multe căi ferate situate în două sau mai multe țări, fie în trafic direct combinat, caz în care în lista căilor ferate care urmează să efectueze transportul se înscriu și alte feluri de mijloace de transport (auto sau de navigație care completează parcursul de cale ferată). În raporturile de comerț exterior, uneori în scrisoarea de trăsură nu se indică stația de destinație, ci o stație internațională de pe ruta respectivă, de unde transportul se execută pe baza unei noi scrisori de trăsură; aceasta se întîmplă în situația cînd între țările cărora aparțin stația de predare și cea de destinație nu există un acord care să reglementeze traficul feroviar și este necesară o repredare.

Mărfurile se primesc pentru transport numai dacă se prezintă împreună cu ele scrisoarea de trăsură prevăzută de convenția internațională potrivit dispozițiilor căreia se efectuează transportul. Predătorul are a alege între transportul mărfurilor cu mare viteză și cel cu mică viteză, pentru fiecare asemenea fel de transport existînd formule de scrisori de trăsură tipărite distinct.

La o scrisoare de trăsură este necesar să se anexeze documentele mărfurilor și anume: documentele vamale, certificatele veterinare sau fitosanitare, buletinele de analiză, listele specifice (dacă denumirea mărfurilor n-a fost înscrisă pe însăși scrisoarea de trăsură); predătorul poate anexa și alte documente care sînt în interesul său sau al cumpărătorului destinatar, cum ar fi, de pildă, unele documente referitoare la conținutul coletelor.

În situația în care predătorul consideră necesară însoțirea unor mărfuri, el trebuie să solicite în mod expres aceasta căii ferate de predare. Convențiile internaționale amintite prevăd obligativitatea însoțirii unor mărfuri, cum ar fi expedițiile de animale vii, cu excepția animalelor mici și a păsărilor transportate în trafic fără transbordare, cu

expediții de coletărie, în cuști, lăzi, coșuri etc., bine închise. De asemenea, se prevede necesitatea însoțirii acelor mărfuri care, prin natura lor, circulă pe roți proprii, cum sînt de pildă locomotivele, tenderele, automotoarele, marcaralele etc.

Cu privire la plata taxelor în legătură cu expedierea mărfurilor, partenerii trebuie să aleagă, de comun acord, modalitatea de francare. Pentru unele mărfuri cu caracteristici speciale, cum sînt mărfurile supuse unei stricăciuni rapide sau cele care din cauza valorii lor neînsemnate nu le garantează suficient plata taxelor, francarea este obligatorie pînă la destinație.

Convenția S.M.G.S. cuprinde prevederi mai precise cu privire la francare în sensul că taxele de transport și cele accesorii se percep astfel: de la predătorul mărfurilor pentru transportul pe căile ferate ale țării de predare, în stația de predare; de la destinatarul mărfurilor pentru transportul pe căile ferate ale țării de destinație, în stația de destinație; de la predătorul mărfurilor în stația de predare sau de la destinatar, în stația de destinație pentru transportul pe căile ferate de tranzit.

Specific traficului internațional de mărfuri desfășurat pe baza convenției C.I.M. este sistemul ramburselor. Rambursul este suma cu care predătorul unor mărfuri grevează un transport, sumă pe care calea ferată are obligația s-o încaseze de la destinatar mai înainte de eliberarea mărfurilor și s-o remită predătorului; dacă mărfurile au fost eliberate fără să se încaseze rambursul, calea ferată trebuie să plătească predătorului valoarea pagubei pînă la concurența sumei rambursului.

Expedierea pe cale rutieră. Expedierea mărfurilor pe șosele se face în condițiile prevăzute de convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele — C.M.R. — încheiată la Geneva în 1956, la care țara noastră a aderat prin Decretul nr. 455 din 6 decembrie 1972. Problemele vamale precum și cele administrative în legătură cu transporturile internaționale de mărfuri cu vehicule rutiere sînt reglementate în mod uniform prin convenția vamală referitoare la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R., încheiată tot la Geneva în 1959, la care țara noastră a aderat prin Decretul nr. 429 din 12 septembrie 1963. Între țări există încheiate totodată convenții bilaterale privind transporturile rutiere, iar țara noastră a încheiat astfel de convenții cu peste 12 țări.

Transportul mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R. impune îndeplinirea următoarelor condiții:

- transportul să se efectueze pe șosele (autostrade, magistrale, șosele auto); convenția se aplică și în cazul cînd mărfurile se găsesc într-un vehicul care este transportat pe o parte a parcursului pe mare, pe calea ferată, pe cale navigabilă sau aeriană, fără ca mărfurile să fie descărcate din vehicul;

- transportul să se efectueze cu vehicule (automobile, vehicule articulate, remorci, semiremorci etc.);

- transportul să se efectueze pe o rută internațională situată între locul primirii mărfurilor și locul eliberării lor, cu condiția ca unul dintre aceste locuri să fie situat într-o țară care participă la convenție.

Dovada încheierii contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier.

Predătorul mărfurilor are obligația să anexeze la scrisoarea de trăsură documentele necesare identificării mărfurilor, el rămînînd răspunzător față de transportator pentru orice daune ar rezulta din lipsa, insuficiența sau din neregularitatea acestora.

Subliniem că predătorul este în drept — putem spune că are îndatorirea — să solicite înlocuirea oricărui vehicul pus la dispoziție de transportator, însă găsit necorespunzător cu prilejul verificării lui (nu este în bună stare tehnică, nu este curat, nu este corespunzător cu natura

Reglementarea finanțării și creditării investițiilor

Răspunzând necesităților economico-sociale deosebit de importante și în acord cu principiile juridice promovate în actuala etapă de dezvoltare a României, Legea finanțelor nr. 9/1972, astfel cum a fost substanțial modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, cuprinde prevederi generale și specifice de natură a contribui la îmbunătățirea cadrului juridic al finanțării și creditării investițiilor.

PRINCIPII GENERALE

1. Legea sintetizează și completează caracteristicile generale ale investițiilor prevăzând că ele se realizează în conformitate cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, dar în limita fondurilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și pe baza documentațiilor tehnico-economice. De asemenea, se cere ca investițiile să se materializeze, cu prioritate, în obiective productive, să fie temeinic pregătite și realizate prin adoptarea celor mai noi și perfecționate soluții tehnologice și constructive, cu costuri reduse, într-un termen cât mai scurt, să aibă la bază fundamentarea asigurării desfacerii pe piața internă și externă a producției, obținerea unui aport valutar corespunzător și indicatori economici și financiari îmbunătățiți față de cei care se realizează la capacitățile de producție existente similare, ținând seama și de evoluția tehnico-economică în perspectivă.

În acord cu hotărârile cuprinse în documentele de partid adoptate după intrarea în vigoare a Legii finanțelor (1 ianuarie 1973) și îndeosebi a celor ale Congresului al XI-lea al P.C.R., Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977 și Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978⁴ față de reglementarea anterioară, Legea finanțelor, modificată în 1979, completează caracteristicile generale ale investițiilor cu elemente noi din care reținem: investițiile să se materializeze „cu prioritate, în obiective productive”, să fie realizate „cu costuri reduse” și să aibă la bază fundamentarea „asigurării desfacerii pe piața internă și la export a producției, obținerii unui aport valutar corespunzător și indicatori economici și financiari îmbunătățiți față de cei care se realizează la capacitățile de producție existente similare, ținând seama și de evoluția tehnico-economică în perspectivă”. Prin aceste noi prevederi se învederează noua orientare a legiuitorului, urmărindu-se finanțarea și creditarea investițiilor cu prioritate materializate în obiective productive, care se efectuează cu costuri cât mai reduse, iar producția ce se preconizează a se realiza să aibă asigurată desfacerea pe piața internă sau externă, dar cu aport valutar cât mai bun. Totodată, se insistă ca indicatorii economici și financiari ai noilor obiective să fie superiori celor ce se realizează la capacitățile de producție existente la data respectivă și, în plus, să se aibă în vedere și progresul tehnico-economic previzibil pentru o perioadă viitoare. În acest fel, adică ținând seama de caracteristicile îmbunătățite și completate ale investițiilor, există cadrul legal asigurat pentru a se finanța și credita numai acele obiective care garantează o eficiență cât mai ridicată, în acord cu progresul tehnico-economic de perspectivă.

2. Finanțarea investițiilor are, în contextul Legii finanțelor, modificată și completată, ca sursă principală fondurile proprii ale unităților economice socialiste. Principiul acesta este valabil atât pentru investițiile unităților economice de stat (întreprinderi și centrale art. 51, alin. 3 din Legea finanțelor) cât și pentru investițiile organizațiilor cooperatiste meșteșugărești de consum și agricole cooperatiste, precum și a celorlalte organizații obștești (art. 105 și 108 din lege).

mărfurilor ce urmează a fi transportate). În cazul refuzului transportatorului de a înlocui vehiculul sau de a-l pune în stare normală de încărcare cu mărfuri, predătorul trebuie să solicite încheierea unui proces verbal de constatare din care să rezulte condițiile pe care le întrunește autovehiculul în momentul punerii lui la încărcare.

Transportul mărfurilor poate avea loc și în condițiile convenției T.I.R.; convenția este aplicabilă în cazul mărfurilor care se transportă fără a fi descărcate și reincărcate, peste una sau mai multe frontiere, pe o distanță de la vama de plecare până la cea de destinație; mărfurile circulă sub acoperirea unui carnet, denumit „carnet T.I.R.” și nu sînt supuse plății taxelor la vămile prin care se efectuează trecerea lor.

Predătorul trebuie să dea o deosebită atenție completării carnetului T.I.R. cu toate datele necesare, pentru a nu se strecura erori, care ar putea da naștere la suspiciuni; de regulă, transporturile de mărfuri care circulă sub acoperirea carnetului T.I.R. nu se controlează la frontieră.

Romtrans ca organizație afiliată la I.R.U. — Uniunea internațională a transporturilor auto, cu sediul la Geneva are dreptul să elibereze carnete T.I.R. pentru mărfurile românești care se exportă cu autovehiculele române sau străine; carnetul este imprimat în limba franceză și poate fi tradus în limba țării de expediție.

În vederea efectuării transportului mărfurilor pe cale rutieră, este necesar ca vehiculul să fie însoțit de o autorizație. Autorizația este valabilă pentru o singură călătorie dus-întors; se pot elibera însă și autorizații pentru un număr nelimitat de călătorii, numite autorizații în timp. Autorizațiile se eliberează în conformitate cu reglementările interne ale fiecăreia dintre părțile contractante.

Expedierea pe calea aerului. Expedierile aeriene de mărfuri capătă din ce în ce o mare dezvoltare, dat fiind rapiditatea cu care mărfurile ajung la destinație. Predătorul mărfurilor trebuie să alăture scrisorii de trăsură, documentele cerute de întreprinderea de transport aerian, care sînt necesare pentru îndeplinirea formalităților vamale.

Livrarea mărfurilor pe calea aerului se face în următoarele condiții:

— franco aeroport de destinație nevămuit, ceea ce înseamnă că predătorul mărfurilor suportă plata taxelor de transport până la aeroportul de destinație;

— franco aeroport de destinație vămuit, ceea ce înseamnă că predătorul mărfurilor suportă plata taxelor de transport, până la aeroportul de destinație, inclusiv pentru vamă;

— franco domiciliu destinatarului nevămuit, ceea ce înseamnă că predătorul suportă taxele de transport până la aeroportul de destinație inclusiv taxele de la acest aeroport până la domiciliul destinatarului.

Remiterea documentelor de livrare beneficiarului. Ultima obligație a furnizorului intern este remiterea în termen cât mai scurt întreprinderii de comerț exterior beneficiare a documentelor de livrare, care, de regulă sînt următoarele: factura internă, duplicatul scrisorii de trăsură, documentul de recepție calitativă, certificatul de garanție, specificații etc.

Scurtarea la maximum a termenului de remitere a acestor documente prezintă importanță pentru întreprinderea de comerț exterior exportatoare sub un dublu aspect;

— este în măsură să factureze cumpărătorului extern lotul de marfă livrat și prin formarea setului de documente cerut de modalitatea de plată prevăzută în contractul comercial de vânzare internațională să încaseze prețul în valută într-un termen cât mai scurt, ceea ce ridică eficiența operațiunii respective;

— încasarea prețului extern în aceste condiții, scurtează perioada de creditare în lei a plăților făcute furnizorului intern și a altor cheltuieli legate de derularea contractului extern.

În acest fel se realizează aplicarea practică a principiului autogestunii economico-financiare a unităților socialiste, fiecare unitate devenind interesată în desfășurarea unei activități în condițiile unei înalte eficiențe economice, să asigure folosirea integrală și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, înlăturarea ordinii și disciplinei în utilizarea acestora, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea valorii producției nete, promovarea progresului tehnic, sporirea productivității muncii, utilizarea judicioasă a fondurilor destinate investițiilor, sporirea eficienței exportului și a acțiunilor de cooperare economică și tehnico-științifică internațională, cu un aport valutar corespunzător.

În consecință, numai în condițiile unor venituri sporite obținute, din activitatea lor specifică, unitățile socialiste au posibilitatea să realizeze finanțarea investițiilor ce le necesită dezvoltarea lor și progresul tehnico-științific care se află într-un continuu avânt.

3. Creditarea investițiilor unităților socialiste intervine numai în completarea fondurilor proprii. În cazul în care nevoile de resurse financiare ale unităților economice socialiste pentru realizarea investițiilor depășesc fondurile constituite pentru finanțarea lor, legea permite băncilor să acorde credite în completare. Acest principiu este comun pentru toate unitățile economice socialiste, atât cele de stat (art. 51, alin. 4) cât și organizațiile cooperatiste și unitățile economice ale celorlalte organizații obștești (art. 106 și art. 108 alin. 2).

De asemenea, Legea finanțelor, modificată și completată, prevede un rol sporit pentru bănci în acordarea și utilizarea creditelor. Aceste credite se acordă numai în limita planului de credite. (A se vedea, I. Condor — Rolul bugetului de venituri și cheltuieli, în Revista economică — Supliment, nr. 37/14 septembrie 1979, p. 9—10). Peste volumul aprobat se pot acorda credite bancare numai pentru sarcini noi de plan și depășiri de plan, în condițiile legii. Creditele se aprobă de bănci numai pe baza analizei efectuate în prealabil asupra situației economico-financiare a unității creditate și a asigurării destinației și condițiilor din contractele de credit, băncile au dreptul să înceteze creditarea, sesizând organul ierarhic superior al beneficiarilor de credit în vederea luării măsurilor pentru intrarea în legalitate și sancționarea celor vinovați. Băncile sînt obligate să controleze la unitățile economice folosirea creditelor potrivit destinației, existența garanțiilor materiale, respectarea condițiilor stabilite în contractele de credite, precum și modul în care unitățile economice acționează pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și respectarea disciplinei financiare. Iată doar cîteva din atribuțiile sporite stabilite pentru bănci în materia creditării unităților economice.

Pentru a asigura o aplicare unitară a Legii finanțelor, s-a prevăzut termenul general maxim pentru creditarea investițiilor unităților socialiste care a fost stabilit pînă la 15 ani. De la această regulă, ținînd seama de multiplele particularități ale agriculturii, față de alte ramuri și de importanța creditului socialist în agricultură, cu multitudinea lui de forme metodologice de planificare, acordare, rambursare, și garanție, s-a stabilit o excepție și anume termenul poate fi de pînă la 25 ani în agricultură (art. 51 alin. 6). Față de stabilirea prin însăși Legea finanțelor a limitelor maxime a termenelor pentru creditarea unităților socialiste este necesară o atentă aplicare a reglementărilor din alte acte normative care se referă la astfel de termene.

Respectarea riguroasă și concomitentă a tuturor caracteristicilor legale ale investițiilor și a principiilor de bază în finanțarea și creditarea investițiilor se asigură realizarea de investiții în condiții optime, cu resurse financiare și de credit cît mai reduse.

FINANȚAREA ȘI CREDITAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

1. Resursele bănești de finanțare și creditare. Legea finanțelor prevede un regim juridic distinct în cazul investițiilor unităților economice de stat în raport cu cele ale ministerelor, celelalte organe centrale de stat și comitetelor

și birourilor executive ale consiliilor populate și instituțiilor de stat, în ce privește sursa de finanțare a investițiilor acestora.

În ce privește investițiile unităților economice de stat, Legea finanțelor instituie regula ca, în măsura în care sînt cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială, ele se finanțează conform prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, din fondurile proprii ale întreprinderilor (fondul de dezvoltare economică — art. 20 și fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social — art. 22) și centralelor (fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor la unitățile noi cu personalitate juridică, inclusiv pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social pentru aceste unități, precum și pentru finanțarea dezvoltărilor importante ale întreprinderilor subordonate, care sînt în funcțiune, stabilite distinct în planul național unic (art. 23 și Anexa nr. 1 a legii), după caz. (A se vedea, I. Condor, Regimul juridic al fondurilor bănești ale unităților economice socialiste în „Revista economică — Supliment“, nr. 32 din 11 august 1979, p. 2—4).

Întreprinderile de stat în funcțiune la care nevoile de resurse financiare pentru finanțarea investițiilor depășesc fondurile proprii (de dezvoltare economică și pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social) constituite în acest scop conform art. 20 și 22 din Legea finanțelor, pot beneficia de **credite bancare**. Creditele se acordă de către bănci numai în completarea fondurilor proprii și trebuie rambursate cu prioritate față de celelalte destinații din fondurile proprii ce se constituie în perioadele următoare la întreprinderile beneficiare.

În aplicarea măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, Legea finanțelor interzice acordarea de credite bancare pentru investiții constînd în construirea și dotarea cluburilor, bazelor sportive, sălilor de festivități și alte asemenea obiective, a căror finanțare este permisă numai din fondurile proprii ale întreprinderilor.

Pentru finanțarea investițiilor la unități noi cu personalitate juridică și a dezvoltărilor importante la întreprinderi subordonate care sînt în funcțiune (nominalizate în Anexa nr. 1 a legii), cînd fondul propriu al centralei constituie în acest scop (art. 23 din lege) nu acoperă cheltuielile de investiții prevăzute a se finanța din fondul respectiv, diferența se acoperă, prin redistribuire, din prisosul fondului propriu pentru finanțarea investițiilor al altor centrale din cadrul aceluiași minister, organ central sau local al administrației de stat, precum și din fondul pentru finanțarea investițiilor constituit la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat. Dacă nici aceste fonduri nu sînt suficiente, diferența se acoperă din fondul central sau local de dezvoltare economico-socială, după caz.

Reflectînd aplicarea principiului autofinanțării activității **fiecărei unități economice**, ca o componentă a autoconducerii muncitorești și a autogestunii economico-financiare în contextul noilor reglementări din Legea finanțelor, finanțarea investițiilor unităților economice de stat se asigură cu prioritate din sursele proprii, provenite, în principal, din beneficiile întreprinderilor și din fondul centralelor sau al ministerelor, al celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, în funcție de subordonare, constituit în acest scop în condițiile arătate într-un articol anterior (Revista economică — Supliment, nr. 23 din 10 august 1979); în completarea acestor fonduri fiind admisă contractarea de credite bancare.

Cît privește **investițiile ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat** (denumite în lege cu formula generală de „instituțiile de stat“), dacă sînt prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială se finanțează în funcție de subordinea beneficiarului investiției, după caz, din:

- fondul central de dezvoltare economico-socială, cuprins în bugetul republican, sau din
- fondurile locale de dezvoltare economico-sociale, cuprins în bugetele locale.

În spiritul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, Conferința pe țară a președinților consiliilor populare (29—31 martie 1978) a subliniat necesitatea ca organele

locale ale puterii și administrației de stat să întărească autoconducerea și autofinanțarea — condiții esențiale pentru progresul multilateral al tuturor localităților patriei noastre. Pentru sporirea gradului de **autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale** și asigurarea unor bugete echilibrate trebuie să se treacă la o judicioasă și intensivă folosire a resurselor locale și reducerea la strictul necesar a cheltuielilor prin utilizarea fondurilor cu eficiență maximă economică și socială, precum și la sporirea răspunderii și competenței consiliilor populare în coordonarea vieții economice și social-culturale pe teritoriul respectiv și mai buna folosire a veniturilor și cheltuielilor bugetului propriu, ca pîrghii financiare pentru îndeplinirea sarcinilor pe plan local².

2. Deschiderea finanțării, începerea lucrărilor și efectuarea finanțării depind de îndeplinirea unor condiții specifice.

Unitățile de stat, în vederea deschiderii finanțării investițiilor sint obligate să depună la banca finanțatoare următoarele acte:

- proiectele de execuție aprobate potrivit dispozițiilor legale;

- graficele de eșalonare a investiției, de livrare a utilajelor și de asigurare a personalului muncitor, corelate cu termenele de punere în funcțiune;

- autorizația de construcție;

- alte documente prevăzute de lege.

Pentru cheltuielile cu investițiile la care legea nu prevede elaborarea de proiecte de execuție este suficient să se depună documentația aprobată conform normelor legale.

În vederea începerii lucrărilor și pe parcursul executării acestora beneficiarii de investiții și unitățile executante sint obligate să prezinte, la solicitarea băncilor, devizele la proiectele de execuție, pentru verificare.

Băncile sint autorizate să finanțeze investițiile numai dacă au fost îndeplinite **condițiile prevăzute de lege** și anume:

- capacitățile de producție existente sint folosite potrivit dispozițiilor legale;

- desfacerea producției este asigurată, conform documentației aprobate;

- obiectivele, capacitățile, cheltuielile de investiții și termenele de dare în exploatare se încadrează în prevederile de plan;

- începerea lucrărilor au la bază documentații tehnico-economice elaborate potrivit normelor și normativelor legale, precum și aprobărilor legale pentru folosirea termenului pe care investițiile în cauză se amplasează;

- mijloacele financiare necesare executării lucrărilor sint asigurate în cadrul prevederilor anuale din plan;

- lucrările și cheltuielile ce se efectuează sint prevăzute în documentațiile tehnico-economice admise la finanțare;
- realizarea obiectivelor, rambursarea creditelor și recuperarea cheltuielilor de investiții sint asigurate conform documentației aprobate.

Condițiile specifice descrise constituie în realitate obligații minime ale unităților de stat beneficiare de investiții. Stabilirea condițiilor de mai sus s-a realizat în corolare cu alte legi, mai ales Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, modificată și completată prin Legea nr. 1/1979, care cuprinde prevederi importante referitoare la planificarea activității de investiții-construcții. Este de remarcat, din această lege, dispoziția care instituie interdicția includerii în plan a obiectivelor care:

- nu au asigurată desfacerea producției;

- nu au tehnologii clarificate;

- deschiderea șantierelor pentru lucrări de investiții la care nu sint create condiții de desfășurare ritmică a lucrărilor și de intrare în funcțiune a capacităților proiectate la termenele legale.

Legea finanțelor prevede dreptul băncii finanțatoare de a **refuza deschiderea finanțării** în cazurile în care nu sint respectate:

a) condițiile pe baza cărora băncile sint autorizate să finanțeze investițiile (art. 94 al. 1);

b) dispozițiile legale cu privire la începerea lucrărilor, a căror verificare le revine ca sarcină.

Titularii de plan care nu acceptă refuzul băncilor finanțatoare se pot adresa Consiliului de Miniștri care este competent a rezolva sesizarea, cu avizul prealabil al Ministerului Finanțelor și Comitetului de Stat al Planificării pe baza propunerilor organelor de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale sau locale ale administrației de stat.

Potrivit legii, băncile au obligația de a verifica legalitatea prețurilor și tarifelor, precum și economicitatea cheltuielilor prevăzute în documentații și să se pronunțe asupra acestora în termen de 20 de zile de la primirea documentațiilor însușite de către organizațiile executante. Reducerile făcute de bănci la care nu s-au depus obiecții în termen de 20 de zile de la comunicarea lor, rămîn definitive. Cu aceste reduceri rămase definitive se diminuează corespunzător valoarea devizelor de execuție și a devizului general. Divergențele dintre băncile finanțatoare și unitățile socialiste de stat sau organele în subordinea cărora se află acestea se rezolvă de către organele ierarhic superioare.

Legea finanțelor interzice angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice potrivit legii, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra acestor cheltuieli.

Interdicția de angajare a cheltuielilor, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții „înainte de includerea lor în planul național unic” a fost introdusă în Legea finanțelor prin Legea nr. 2/1979 pentru a învedera și mai mult importanța includerii cheltuielilor pentru investiții în plan.

De asemenea, reținem ca reglementări noi cuprinse în Legea finanțelor, prevederile care condiționează livrarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, de acordul scris, al unității beneficiare de investiții dat cu încuviințarea băncii finanțatoare, care atestă că **achiziționarea în devans** a utilajelor este justificată economic fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată. Dacă totuși furnizorul livrează anticipat utilajele, mașinile și instalațiile fără acordul prealabil al unității beneficiare, aceasta este obligată să refuze plata, pînă la termenul prevăzut în contract. Măsura aceasta este deosebit de importantă pentru a se evita imobilizări de fonduri bănești importante și a impune respectarea disciplinei contractuale și financiare.

3. — **Decontarea investițiilor** se realizează pe măsura executării lor. Valoarea investițiilor fiind mare decontarea lucrărilor numai la terminarea acestora ar însemna imobilizarea unor importante mijloace circulante ale constructorului, ceea ce ar întîrzi considerabil reîntregirea acestor mijloace, îngreunîndu-i serios activitatea și însuși controlul bancar asupra activității întreprinderii de construcții. Ca atare, legea prevede decontarea periodică, în funcție de volumul lucrărilor executate, ceea ce asigură reîntregirea treptată a mijloacelor bănești utilizate în producție de către întreprinderea constructoare și accelerarea vitezei lor de rotație³.

Decontarea trebuie să se efectueze cu respectarea prevederilor planului anual de investiții și ale bugetului de venituri și cheltuieli ale beneficiarului investiției, în limita devizului general legal aprobat.

Legea finanțelor interzice **decontarea de sume mai mari decît valoarea documentelor tehnico-economice aprobate** pentru investiția respectivă.

Pentru a facilita decontarea unor cheltuieli de investiții, Legea finanțelor a fost completată cu **două noi prevederi** și anume:

Materialele pentru investiții ce se aprovizionează de beneficiar, în condițiile legii, probele tehnologice, piesele de schimb și obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată, care constituie prima dotare la întreprindere noi în construcție, precum și utilajele și instalațiile tehnico-

logice, se finanțează pe măsura achiziționării sau efectuării lor, în cadrul fondurilor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli al beneficiarilor investiției.

Băncile pot acorda credite pe termen scurt pentru decontarea cheltuielilor privind probele tehnologice, recuperabile din valorificarea produselor obținute.

S-a menținut în Legea finanțelor prevederea care stabilește **obligatia beneficiarilor de a justifica băncilor cheltuirea fondurilor eliberate**, atât în cursul executării lucrărilor de investiții, cât și la terminarea acestora. În plus, la terminarea lucrărilor beneficiarii au datoria de a efectua recepția acestora și să prezinte băncii finanțatoare spre justificare și procesul-verbal de punere în funcțiune aprobat de organul competent.

Cînd organizațiile de construcții-montaj, de prestări de servicii și de proiectare, precum și beneficiarii de investiții pentru lucrările în regie, au încasat **sume necuvenite**, băncile au dreptul, dacă în termen de 30 de zile de la constatarea părtea în cauză nu restituie sumele respective, să emită, în vederea recuperării lor, **documente de plată care se decontează fără acceptarea plătitorului**.

Odată cu punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții **incetează decontarea** între părțile contractului respectiv. Băncile vor deconta, după punerea în funcțiune a obiectivelor, numai acele lucrări și cheltuieli care, conform dispozițiilor legale se pot efectua și după darea în exploatare dacă sînt consemnate în procesul-verbal de recepție, însă în limita devizului general al obiectivului.

4. — **Creditarea investițiilor** în noua concepție a Legii finanțelor (determinată de hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978), are loc numai în **completarea resurselor bănești** necesare realizării investițiilor, atunci cînd aceste resurse nu sînt acoperite de fondurile proprii constituite în acest scop, iar nevoile de credit ale fiecărei întreprinderi se planifică în bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.

Acordarea creditelor pentru investiții în completarea fondului de dezvoltare economică și al fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social are loc dacă sînt îndeplinite condițiile specifice prevăzute de Legea finanțelor (art. 9 alin. 1) pentru finanțarea investițiilor și, în plus, dacă se asigură rambursarea în termenele stabilite de lege.

În vederea realizării investițiilor prevăzute în planul național unic, pe parcursul execuției lucrărilor, băncile sînt autorizate să acorde credite și în următoarele situații:

— dacă există un decalaj planificat pe trimestre, între cheltuielile pentru investiții și constituirea fondurilor proprii destinate finanțării acelor lucrări;

— cînd se depășește planul trimestrial de investiții, prin execuția în devans a lucrărilor la unele obiective și a unor acțiuni de investiții, sau se achiziționează utilaje, mașini și instalații tehnologice înainte de termenele contractuale (cu acordul scris al beneficiarului de investiții și cel al băncii finanțatoare, în condițiile art. 97 alin. 1), în cadrul prevederilor din planul anual, iar aceasta se justifică din punct de vedere economic existînd condiții materiale asigurate. Această a doua situație este mai clar și complet definită în relatarea nouă a art. 101 lit. b, în raport de textul anterior al Legii finanțelor, art. 100 lit. c, precizîndu-se ca depășirea de plan să se efectueze „prin execuția în devans a lucrărilor”, iar sfera creditării avută în vedere s-a extins și la „acțiuni de investiții, sau se achiziționează utilaje, mașini și instalații tehnologice...” în condițiile arătate mai sus.

Pentru cazul că în cursul anului nu se realizează resursele pentru finanțarea investițiilor la nivelul prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli, la solicitarea titularilor de plan sau a unităților economice, după caz, băncile au dreptul de a acorda **credite cu dobîndă majorată** numai dacă din analiza documentației prezentate și a măsurilor ce se propun a fi luate se creează garanția rambursării lor pînă la finele anului de plan. Legea finanțelor a fost completată în 1979 și cu prevederea care permite băncilor acordarea de astfel de credite și atunci cînd condițiile de rambursare nu sînt asigurate dar numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

Totodată a fost îmbunătățită și reglementarea privind situația creditelor nerambursate pînă la sfîrșitul anului, prevăzîndu-se că ele se rambursează în anul următor, cu prioritate, din fondul propriu de dezvoltare economică sau din fondul pentru construcții și alte investiții cu caracter social sau fondul din care se finanțează investiția respectivă.

Rambursarea creditelor se face în ratele și la termenele stabilite prin contractul de credit. Beneficiarele de credit pot face rambursarea în avans a ratelor scadente.

Cînd rambursarea ratelor exigibile pentru investițiile din fondurile proprii de dezvoltare ale întreprinderilor înîrzie, consecutiv, timp de 2 ani, restituirea lor se planifică a se face din fondurile pentru finanțarea investițiilor constituite la centrale sau ministere, celelalte organe centrale și locale ale administrației de stat, din amortizarea vărsată de unitățile în subordine.

În cazul investițiilor nepuse în funcțiune la termenele planificate, băncile, ținînd seama de măsurile luate pentru recuperarea întîrzierilor, vor putea aproba continuarea creditării pînă la terminarea și punerea în funcțiune a investițiilor însă numai în limita sumelor prevăzute în contractul de credit. Băncile percep dobînzii majorate pentru creditele acordate pe perioada de întîrziere, calculate pînă la data punerii în funcțiune a investițiilor în cauză.

În esență, creditele bancare în completarea fondurilor proprii destinate finanțării investițiilor se aprobă de către băncile finanțatoare cu respectarea normelor generale de creditare (vezi: I. Condor, Regimul general al creditării bancare, în „Revista economică — Supliment”, nr. 43 din 26 octombrie 1979, pag. 6—7) și a celor cu privire la deschiderea finanțării și decontarea investițiilor precum și cele specifice descrise mai sus.

Noul regim de finanțare și creditare a investițiilor are în vedere **creșterea gradului de autofinanțare** la întreprinderi, în domeniul investițiilor, întărirea autogestunii economice-financiare și a controlului asupra eficienței utilizării fondurilor.⁴

5. — Organizațiile cooperatiste meșteșugărești și de consum, precum și unitățile economice ale celorlalte organizații obștești realizează investițiile necesare îndeplinirii obiectivelor economico-sociale prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială și în bugetul lor de venituri și cheltuieli din fondurile de dezvoltare economică constituite pe seama veniturilor obținute din activitatea lor.

În **completarea fondurilor proprii**, băncile finanțatoare pot să acorde acestor organizații și unități credite pentru realizarea de acțiuni și obiective noi de investiții, pentru extinderea și modernizarea capacităților existente, care să asigure creșterea producției, prestărilor de servicii, îmbunătățirea aprovizionării și desfacerii și obținerii de venituri suplimentare.

Intrucît este vorba de unități economice socialiste cu profil de activitate în general asemănător cu cel al unităților economice de stat, Legea finanțelor prevede că finanțarea și creditarea investițiilor organizațiilor cooperatiste (meșteșugărești și de consum) și unităților economice ale celorlalte organizații obștești se fac potrivit normelor legale ce s-au stabilit pentru unitățile economice de stat.

Drd. Ioan CONDOR

¹ Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, publicată în *Buletinul Oficial*, partea 1-a, nr. 56 din 12 iulie 1978.

² I. Condor, L. Varlam, *Formele cointeresării materiale aplicate în domeniul bugetelor locale*, în „*Revista economică-Supliment*” nr. 28 din 13 iulie 1979, p. 11.

³ Gh. Bistriceanu, E. Gr. Negrea, L. Pătrășcoiu, *Finanțe și credit, în industrie, construcții și transporturi*, Edit. Didactică și pedagogică, București 1977, p. 101.

⁴ Gh. Boulescu, *Creșterea rolului instrumentelor financiare*, în „*Revista economică*”, nr. 28 din 13 iulie 1979, p. 12.

contract economic

Transmiterea sarcinilor de plan

Una din măsurile pe care o pot iniția, în aplicarea art. 43, alin. 2 din Legea contractelor economice, ministerele, centralele sau alte organe cărora le este subordonată partea contractantă în imposibilitate de a executa contractul este transmiterea sarcinii de plan către altă unitate. În temeiul principiului unității dintre plan și contract, executarea contractului, precum și răspunderea contractuală față de beneficiar trebuie să revină titularului sarcinii de plan, adică unității desemnate a realiza, în continuare, livrarea. Ori, după decizia de transmitere a sarcinii de plan nu se mai poate ca titulara acesteia să fie noua furnizoare, iar parte contractantă să rămână, în continuare, furnizoarea inițială. (Decizia P.A.S. nr. 1784/1979). Decizia de transmitere a sarcinii de plan are un efect stingător pentru obligațiile ce urmau să fie executate de către furnizoarea inițială.

În urma transmiterii sarcinii de plan, unitatea furnizoare desemnată are obligații contractuale față de unitatea beneficiară. De aceea, nu se poate considera că între părți nu există raporturi contractuale, ceea ce le-ar scuti de plata penalităților pentru nerealizarea obligațiilor asumate. Dimpotrivă, urmând să livreze în locul celeilalte unități, furnizoarea are obligații contractuale. Același caracter îl au și obligațiile unității beneficiare față de unitatea care, în continuare, îi livrează produsele. În consecință, pentru întârziere în plata prețului produselor sau pentru neîndeplinirea altor obligații și beneficiarului urmează să i se aplice penalitățile corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 2304/1979).

Datorită cerinței de perfectare a raporturilor contractuale dintre unitatea desemnată a livra și unitatea beneficiară, în prezența unei obligații de a contracta rezultată dintr-un act de planificare, în practica arbitrală s-a considerat constant că neîncheierea unui nou contract are semnificația preluării tacite a contractului inițial de către noua furnizoare. Această acceptare tacită operează în toate situațiile în care nu s-a ajuns la stabilirea unui nou contract. La primirea deciziei de transfer, de pildă, printr-o minută intervenită între noua furnizoare și beneficiară s-a stabilit că unele elemente vor fi concretizate printr-o anexă la contract. Unitatea furnizoare nu s-a mai preocupat de perfectarea acestei anexe, ceea ce echivalează cu renunțarea la reformularea unor clauze și cu o acceptare tacită a obligațiilor unității furnizoare inițiale (Decizia P.A.S. nr. 1364/1979).

Încheierea unui nou contract urmează să se realizeze prin aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 25 și 26 din Legea contractelor economice. În aceste situații, procedura încheierii contractului începe cu întocmirea proiectului de contract de către unitatea furnizoare, în termen de 30 de zile de la primirea deciziei de transfer. Unitatea beneficiară necunoscând dacă au intervenit elemente noi referitoare la livrare nu poate avea inițiativa încheierii contractului prin emiterea comenzii potrivit art. 25 lit. a din lege. Mai trebuie reținut că, în cazul unei neînțelegeri precontractuale, dacă se constată că unitatea furnizoare desemnată a refuzat nejustificat preluarea contractului, obiec-

țiunile sale fiind apreciate neintemeiate — își asumă răspunderea pentru neexecutarea clauzelor din contractul inițial încheiat.

Preluând contractul inițial încheiat, unitatea furnizoare are o răspundere proprie pentru ceea ce putea și trebuia să livreze. Transmitându-i-se sarcina de plan la sfârșitul trim. I, unitatea furnizoare nu poate răspunde pentru livrările nerealizate în această perioadă, pentru întârzierea intervenită între termenul contractual și data transmiterii. Totuși, după preluarea executării, urmează să se răspundă și pentru cantitățile ce n-au fost livrate în trim. I intrucit obligația executării în natură nu încetează prin sfârșitul trimestrului. (Decizia P.A.S. nr. 2922/1979). Obligațiile contractuale preluate rămân deci reglementate de aceleași principii și prevederi legale. În temeiul obligativității executării în natură, pe toată durata sarcinii de plan, indiferent de termenele stabilite de părți, noua furnizoare are îndatorirea de a organiza recuperarea restanțelor anterioare preluării contractului. Imposibilitatea recuperării livrărilor restante determinate de furnizoarea inițială, precum și orice alte dificultăți de executare nu pot fi invocate decât în momentul transmiterii sarcinii de plan prin inițiativa unității furnizoare de a încheia un nou contract sau de a da o altă configurare unor clauze din contractul existent.

Uneori, în practică se ridică și problema răspunderii dintre cele două unități furnizoare. În principiu, raporturile dintre furnizoarea efectivă și cea inițială nu influențează raportul contractual dintre furnizoarea desemnată a livra și beneficiară. Este de reținut că, executarea contractului se realizează în nume propriu, fără să constituie o executare pentru altul (Decizia P.A.S. nr. 1364/1979). De aceea, în raporturile contractuale dintre furnizoarea efectivă și beneficiară nu se pot invoca deficiențele și întârzierile furnizoarei inițiale. Răspunderea proprie funcționează chiar în situații în care furnizoarea inițială, în urma transmiterii executării, rămăsese obligată să predea materia primă necesară confecționării produsului (Decizia P.A.S. nr. 1783/1979). Soluția se justifică, în primul rând, pe considerentul că, nelivrarea materiei prime de unitatea furnizoare inițială către noua unitate furnizoare nu creează în mod automat și întotdeauna imposibilitatea de executare. Urmează să se aprecieze în ce măsură, prin inițiativa sa, furnizoarea și-a mobilizat resursele proprii în vederea realizării produselor. În al doilea rând, nu se poate spune că prin transmitere, obligația de a livra a devenit condiționată de predarea materiei prime; condițiile succesive de executare nu sînt admise în contractele economice. Răspunderea dintre cele două furnizoare urmează să se analizeze distinct, în concret. Această răspundere poate să decurgă dintr-o convenție încheiată între unitatea de la care s-a transmis sarcina de plan și unitatea desemnată a executa livrarea. În lipsa unei asemenea convenții furnizoarea inițială nu poate răspunde pentru nepredarea unor materii prime, materii, modele etc. necesare realizării produselor către executanta livrării. Aceasta decurge din principiul că actul de planificare nu creează între părți obligații de predare (livrare), ci numai obligația de a încheia un contract. Cu atât mai mult acest principiu se impune între unități cărora nu le revin obligații dintr-un act de planificare, ci predarea materiilor prime sau a altor materiale constituie o consecință indirectă rezultată din transmiterea sarcinii de plan.

M. PASCU

Întrebări și răspunsuri

● A. VASILIU (București) se interesează de termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care unitatea beneficiară pretinde restituirea prețului pe care unitatea furnizoare i l-a încasat fără să expedieze produsele prin

calea ferată, așa cum avea obligația potrivit contractului.

În cazul încasării prețului unor produse care nu au fost deloc expediate prin căraș, se aplică termenul de prescripție de 18 luni, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

● E. CIONTESCU (Argeș) solicită lămuriri în privința criteriilor de stabilire a unității care urmează să suporte consecințele nevalorificării față de calea ferată — în cadrul termenului de prescripție — a pretențiilor derivând din constatarea unor lipsuri cantitative la produsele importate.

Obligația de a valorifica, față de calea ferată, dreptul la daunele aferente lipsurilor cantitative constatate revine unității care figurează ca parte

în contractul de transport în trafic internațional.

Prejudiciul încercat ca urmarea nevalorificării acestui drept se suportă de partea care, deși a avut calitatea, nu a reclamat, în cadrul termenului de prescripție, la organul de cale ferată competent lipsurile cantitative produse în timpul transportului.

● **I. PIRVUȚOIU (Olț)** se interesează în privința perioadei pentru care — în raport cu termenul de prescripție — se pot pretinde penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor.

În cazul nerestituirii în termen a ambalajelor se datorează penalități specifice prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. c din Legea nr. 71/1969, pentru fiecare zi de întârziere. Aceste penalități reprezintă, în înțelesul art. 12 din Decretul nr. 167/1958, prestații succesive, motiv pentru care dreptul la acțiune privind penalitățile aferente fiecărei zi de întârziere se stinge printr-o prescripție deosebită.

Drept consecință, penalitățile nu se prescriu în totalitate după trecerea termenului de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din același decret, de la data când obligația de restituire a devenit scadentă. Penalitățile curg pînă la data când obligația de restituire este îndeplinită ori survine o imposibilitate de îndeplinire a acestei obligații, termenul de prescripție aplicîndu-se în mod corespunzător.

● **M. GAGIU (Timiș)** întrebă dacă unitatea expeditoare este obligată să completeze, pentru fiecare vagon expedit în aceeași zi, cite o scrisoare de trăsură.

Răspunsul este afirmativ.

În mod excepțional — dacă condițiile de exploatare permit — se poate utiliza o singură scrisoare de trăsură pentru două sau mai multe vagoane care au același predător, același destinatar și aceeași stație de predare și de destinație.

● **R. SCHIEBER (Sibiu)** se interesează de condițiile în care unitățile socialiste pot obține, cu titlu de închiriere, suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință.

Repartizarea suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință se face de către organele prevăzute de art. 39 din Legea nr. 5/1973.

Deținerea respectivelor suprafețe este posibilă numai în condițiile art. 45 din legea menționată, adică pe bază de contract de închiriere în formă scrisă, încheiat în temeiul ordinului de repartizare emis potrivit legii.

● **G. TOCIK (Arad)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care se poate obține restituirea taxei de timbru achitată pentru acțiunea arbitrală care a fost revocată.

Restituirea taxei de timbru se avizează numai atunci cînd revocarea acțiunii a intervenit în faza de examinare prealabilă, adică înainte de a se fi început pregătirea rezolvării litigiului, respectiv cel mai tîrziu a doua zi după ce acțiunea a fost repartizată de primul arbitru de stat sau de arbitrul de stat șef pentru soluționare.

● **A. MUNTEANU (Alba)** solicită clarificări în privința unității de cale ferată care urmează să fie acționată în cazul unui transport avariata primit pe baza unei scrisori de trăsură locale în care figurează mențiunea că transportul a fost repredat direct la frontieră.

Din explicațiile dv. rezultă că ne aflăm în fața unui transport în trafic internațional. Schimbarea scrisorii de trăsură în condițiile repredării efectuate în stația de frontieră nu schimbă caracterul internațional al contractului de transport.

Prin urmare, acțiunea derivînd din avariarea mărfurilor în timpul transportului trebuie valorificată față de M.T.Tc.

H. M.

● **IULIU WALLER, Gherla** — Perioada cît ați urmat cursurile școlii de ofițeri de rezervă nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă, deoarece înainte de efectuarea serviciului militar nu ați fost încadrat în muncă. Perioada cît ați fost concentrat și ați primit solda corespunzătoare gradului de sublocotenent se ia în calculul vechimii în muncă.

● **EUGENIA BUCUR, Cluj-Napoca** La data transferării dv. (1969) ați primit drepturile cuvenite, inclusiv concediul de odihnă la care aveți dreptul pentru acel an. Trebuia să primiți compensarea în bani a concediului neefectuat în anul 1967 de la unitatea de unde ați fost transferată. Fiind depășit termenul de trei ani prevăzut de art. 176 din Codul muncii, nu aveți posibilitatea să revendicați, în prezent, această sumă.

● **LUCIAN GAIDARFI, Sibiu** — Funcția pe care o dețineți ca șef de depozit, respectiv șef unitate, aparținînd de Direcția Generală a Rezervelor de Stat, se consideră ca funcție economică și se ia în considerare, ca atare, la stabilirea vechimii în specialitate.

● **COOPERATIVA „BĂNĂȚEANUL”, Sînnicolaul Mare, Timiș.** Tatăl firesc, recunoscut ca atare prin hotărîre judecătorească, este beneficiar al alocației de stat pentru copii. Mama copilului, nefiind încadrată în muncă, primește alocația de stat de la cooperativa pe perioada cît soțul satisface stagiul militar.

● **FELICIA MUNTEANU, Brașov** — Funcția de impiegat se consideră funcție operativă, nefiind luată în

considerare la stabilirea vechimii în funcții economice meșteșugărești.

Potrivit reglementării în vigoare, absolvenții liceelor de specialitate pot fi încadrați ca muncitori sau ca personal operativ.

● **VASILE OPREA, Focșani** — Retribuția primită pentru orele suplimentare prestate în cursul ultimelor 12 luni anterioare plecării în concediu, adaosul la retribuție și premiile ocazionale primite în aceeași perioadă se includ în calculul indemnizației cuvenite în perioada concediului anual de odihnă. Suma primită drept premiu anual (gratificația) nu se ia în considerare la stabilirea acestei indemnizații.

● **„TURBOMECHANICA”, București** — Noua rețea tarifară înființată pentru muncitorii din unitățile industriei aeronautice (rețeaua de construcții de aeronave și motoare de aeronave) cuprinde sporul la retribuție de 14%.

● **ELENA POPESCU, Brașov** — Pentru ocuparea funcției de programator este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior de 5 ani — de specialitate. Neîndeplinind această condiție nu puteți ocupa funcția respectivă.

● **MARIA BĂȘESCU, Ștefănești, Argeș** — Conform art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968, cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă provocată de un accident de muncă, de un accident în legătură cu munca, de o boală profesională sau de tuberculoză este de 85% din retribuția tarifară, indiferent de natura contractului și de vechime. În mod eronat s-a scris că procentul ar fi de 94%.

● **ANDREI PATAKI, Baia Mare** — În Legea nr. 1/1971 — la art. 9 alin. 2 se prevede că beneficiază de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate mama care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a-și crește un copil pînă la împlinirea vârstei de 7 ani, cu condiția ca reîncadrarea în muncă să se facă în termen de cel mult trei luni de la împlinirea vârstei de 7 ani ai copilului. În același text al legii se prevede necesitatea ca persoana în cauză — în ipoteza că se reîncadrează în altă unitate — să prezinte negația unității unde a lucrat anterior încetării activității.

Din cele de mai sus rezultă obligația pentru această persoană de a se prezenta la unitatea de unde a provenit și, dacă nu este necesară unității sau aceasta nu are posibilitatea s-o reîncadreze, să obțină confirmarea acestei situații. În acest sens trebuie înțeles și răspunsul la care vă referiți.